

คู่มือประกอบการศึกษา

หมวดวิชาการปฏิบัติการทางทหาร

ชุดวิชาการปฏิบัติการทางทหารทั่วไป

ชุดวิชาการปฏิบัติการทางเรือ

ชุดวิชากฎหมาย

หลักสูตร พรรคกลิน

สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง

พ.ศ. ๒๕๔๗

คำนำ

คู่มือประกอบการศึกษา หมวดวิชาปฏิบัติการทางทหารฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามประมวลการศึกษาของหมวดวิชาฯ หลักสูตร รร.กล. พ.ศ.๒๕๕๗ ที่ ทร. อนุมัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางเตรียมการศึกษาของ นทน. และผู้เกี่ยวข้อง โดยจะแนะนำรายละเอียดเพิ่มเติมจากประมวลการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงความมุ่งหมายของหมวดวิชาและชุดวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรายวิชา วิธีการศึกษา ขอบเขตและเนื้อหาวิชา คำถามสำคัญที่จะเป็นแนวทางให้ค้นหาคำตอบจากการเรียนรู้รายวิชา รวมทั้งคำแนะนำโดยสังเขปของการเรียนรายวิชา ที่จะช่วยให้การศึกษามีบรรลุความมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ตามแนวทางการศึกษาแบบ Active Learning

เอกสารคู่มือประกอบการศึกษานี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นฉบับแรกสำหรับหลักสูตรฯ โดยรวบรวมเนื้อหาสาระบางส่วนจากเอกสารคู่มือหลักสูตรพรคนาวิน เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องและจำเป็น เพื่อให้นายทหารพรรคกลนได้ มุมมองเดียวกันกับนายทหารพรรคเหล่าอื่นๆ ในระดับเดียวกัน เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อตกลงใจ ทางทหารในมุมมองของวิศวกร

หากผู้ใช้มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขประการใด กรุณาแจ้ง กองวิชาสงครามทางเรือและวิชาทหาร ฝ่ายวิชาการ สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูงทราบ จักขอบพระคุณยิ่ง

สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง

๒๕๕๗

สารบัญ

คู่มือประกอบการศึกษา.....	๑
รายละเอียดการศึกษา หมวดวิชาการปฏิบัติการทางทหาร.....	๓
ชุดวิชา การปฏิบัติการทางทหาร.....	๔
หัวข้อวิชา การสั่งการและควบคุมการใช้อำกำลังทางเรือ.....	๘
หัวข้อวิชา เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำสงคราม.....	๑๐
หัวข้อวิชา การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงคราม.....	๑๒
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับปฏิบัติการทางทหารทั่วไป.....	๑๔
ชุดวิชา การปฏิบัติการทางเรือ.....	๑๖
หัวข้อวิชา สงครามผิวน้ำ.....	๑๘
หัวข้อวิชา สงครามใต้น้ำ.....	๒๐
หัวข้อวิชา สงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษ.....	๒๓
หัวข้อวิชา การแก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ.....	๒๕
ชุดวิชา กฎหมาย.....	๒๗
หัวข้อวิชา กฎหมายระหว่างประเทศเบื้องต้น.....	๒๙
หัวข้อวิชา กฎหมายว่าด้วยสงคราม.....	๓๒
หัวข้อวิชา กฎหมายทะเล.....	๓๕
หัวข้อวิชา แนวทางปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน.....	๓๗
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับกฎหมายกับการปฏิบัติการทางเรือ.....	๔๐

คู่มือประกอบการศึกษา

หมวด การปฏิบัติการทางทหาร

๑. ความสำคัญ

การศึกษาหมวดวิชาปฏิบัติการทางทหาร เป็นพื้นฐานให้นายทหารนักเรียนได้มีความเข้าใจในการปฏิบัติการทางทหารเบื้องต้น โดยนำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วในหมวดวิชาเสนาธิการกิจมาช่วยสร้างความเข้าใจรูปแบบของการบริหารกิจการสงครามและการปฏิบัติการสงครามทางเรือ (Composite Warfare) รวมถึงมีความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปและงานวิศวกรรมในกิจการทหารเรือ อันเป็นสภาพแวดล้อมการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา

๒. ความมุ่งหมาย

มีความมุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความเข้าใจภาพรวมของการสงครามทางเรือ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการสงครามทางเรือแต่ละสาขากับการสงครามทางเรือ และขยายไปถึงความสัมพันธ์กับสงครามแบบหลายมิติ เพื่อให้นายทหารนักเรียนสามารถวิเคราะห์ได้ถึงบทบาท ความสำคัญและอิทธิพลของงานด้านวิศวกรรมที่มีต่อการทำสงคราม นอกจากนี้ยังมุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความเข้าใจขอบเขตงานในกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถให้ข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาได้อย่างครบถ้วน

๓. ขอบเขตการศึกษา

ชุดวิชาปฏิบัติการทางทหารทั่วไป ใช้เวลาในการศึกษา ๗๕ ชั่วโมง โดยแบ่งเนื้อหาการเรียนรู้ออกเป็น ๓ ชุดวิชา ประกอบด้วย ชุดวิชาการปฏิบัติการทางทหารทั่วไป ชุดวิชาการปฏิบัติการทางเรือและชุดวิชากฎหมาย มีรายละเอียดแต่ละชุดวิชาโดยสังเขป ดังนี้

ชุดวิชาการปฏิบัติการทางทหารทั่วไป เป็นการศึกษาในเรื่องปฏิบัติการทางทหาร โดยมุ่งเน้นให้นายทหารนักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักการ หลักนิยมและแนวความคิดในการใช้กำลังทางเรือ ตลอดจนแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการทหารที่มีอิทธิพลต่อการใช้กำลังทางเรือ

ชุดวิชาการปฏิบัติการทางเรือ เป็นการศึกษาพื้นฐานและหลักการของการปฏิบัติการทางเรือ โดยมุ่งเน้นให้สามารถมีส่วนร่วมในการหาข้อตกลงใจที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปฏิบัติการ อันนำไปสู่การดึงเอาขีดความสามารถสูงสุดของเรือมาใช้ในการปฏิบัติการได้

ชุดวิชากฎหมาย ศึกษาหลักกฎหมาย ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในยามสงบและภาวะสงคราม โดยศึกษาหลักการพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อทราบภาพรวมของระบบกฎหมายระหว่างประเทศโดยสังเขป เน้นหนักในเนื้อหาของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ประจำ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา ประกอบด้วย

การบรรยาย หมายถึง การศึกษาภาคทฤษฎีหรือหลักการทางวิชาการในชั้นเรียน โดยครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อปูพื้นฐานความรู้หรือเพิ่มพูนความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องแก่นายทหารนักเรียน อันจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการลั้มนหา การแบ่งกลุ่มหรือการฝึกปฏิบัติ และใช้งานจริงในการปฏิบัติงานต่อไป

การสัมมนา หมายถึง การศึกษาเป็นกลุ่มหรือคณะเพื่อศึกษาในรายละเอียดเฉพาะหรือแก้ปัญหาที่กำหนดภายใต้ การควบคุม/แนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มแล้วนำผลการศึกษามานำเสนอต่อชั้นเรียนร่วมกับคณะผู้ อภิปรายที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ทบทวนความเข้าใจ ที่จะเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษาและการปฏิบัติงาน โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการจัดทำเอกสารรายงานผลการสัมมนา ส่งอาจารย์ประจำกลุ่มสัมมนาด้วย

การแบ่งกลุ่ม หมายถึง การแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายหรือทำงานภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อวิชานั้น อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกันและเกิด ความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยผู้ร่วมอภิปรายมีเสรีในการออกความคิดเห็นในการถกแถลงปัญหาต่างๆ ซึ่งอาจมีหรือไม่ มีข้อยุติก็ได้ สำหรับผลงานนั้นอาจมีทั้งการจดทำเป็นเอกสารและการนำเสนอในชั้นเรียน

ค้นคว้า หมายถึง ชั่วโมงการศึกษาที่มีไว้ให้ทำการศึกษาข้อมูลด้วยตนเองจากเอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารประกอบการศึกษา คู่มือ ตำราหรือสื่ออื่นๆ เพื่อศึกษาในรายละเอียดและเนื้อหา เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย หรือเตรียมข้อมูลสำหรับการสัมมนา การแบ่งกลุ่มหรือการฝึกปฏิบัติต่างๆ โดยใช้ห้องสมุดและระบบสารสนเทศของ สรส. เป็นหลัก ในกรณีของการออกไปค้นคว้านอกหน่วยจะต้องได้รับอนุญาตจากโรงเรียนก่อน

๕. ความสัมพันธ์กับหมวดวิชาอื่น

การศึกษาในหมวดวิชานี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากหมวดวิชาเสนาธิการกิจ ในการทำความเข้าใจการบริหาร สงครามทางเรือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาแนวความคิดในการทำสงครามทางเรือ

๖. คำแนะนำ

การสัมมนาถือว่าเป็นหลักของการศึกษาแบบ Active Learning การสัมมนาจะได้ผลดี ต้องมาจากความเป็น อิสระในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นอย่างกว้างขวางและปราศจากอคติ บนพื้นฐานความรู้ทางทฤษฎีที่แม่นยำ การ สัมมนาที่ประสบความสำเร็จ คือ การสัมมนาที่ผู้ร่วมสัมมนาได้รับความรู้เต็มเปี่ยมภายหลังการสัมมนา และเป็นกา รสัมมนาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีคำถามมากมายโดยได้เตรียมการมาอย่างดี และผู้ร่วมสัมมนาส่วนมากกลับ ออกไปพร้อมกับความรู้ใหม่ๆ หรือแนวความคิดที่ทำให้เกิดคำถามเพิ่มขึ้น องค์ประกอบ ๓ สิ่ง ที่ทำให้การสัมมนา ประสบความสำเร็จ คือ การเตรียมการล่วงหน้าของผู้สัมมนา การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นอย่างอิสระและเปิดเผยและ การเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

เอกสารที่กำหนดให้อ่านในแต่ละหัวข้อวิชา เป็นเอกสารจำนวนน้อยที่สุดที่นายทหารนักเรียนจำเป็นต้องอ่านและ ทำความเข้าใจ เพื่อให้สามารถร่วมสัมมนาได้ในหัวข้อที่กำหนด อย่างไรก็ตาม หากสามารถอ่านเอกสารอ่านเสริมอื่นๆ ได้ ก็จะทำให้การเรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

คำถามต่างๆ ที่กำหนดในแต่ละหัวข้อวิชา ไม่ได้มุ่งเน้นต้องการคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน หากแต่ต้องการให้นาย ทหารนักเรียนได้ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ด้วยการอภิปรายและการถกแถลงกันอย่างกว้างขวาง

รายละเอียดการศึกษา หมวดวิชาการปฏิบัติการทางทหาร

ตอนวิชา ชุดวิชา หัวข้อวิชา	วิธีการศึกษา (จำนวนชั่วโมง)						เวลารวม	
	บรรยาย	แบ่งกลุ่ม	สังเกต	ปฏิบัติ/ฝึก	ค้นคว้า	สอบ	ชั่วโมง	หน่วยกิต
ชุดวิชาที่ ๑ การปฏิบัติการทางทหารทั่วไป							๒๑	๑
ประวัติและวิวัฒนาการของการทำสงครามทางเรือ	๓	๓					๖	
การควบคุมและสั่งการการใช้กำลังทางเรือ	๓						๓	
เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำสงคราม	๓						๓	
การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงคราม	๓						๓	
แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับปฏิบัติการทางทหารทั่วไป		๓	๓				๖	
ชุดวิชาที่ ๒ การปฏิบัติการทางเรือ							๓๐	๒
การสงครามผิวน้ำ	๓	๖					๙	
การสงครามใต้น้ำ	๓	๓					๖	
การสงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษ	๓	๖					๙	
แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ		๓	๓				๖	
ชุดวิชาที่ ๓ กฎหมาย							๒๕	๑
กฎหมายระหว่างประเทศเบื้องต้น	๓						๓	
กฎหมายว่าด้วยการสงคราม	๓						๓	
กฎหมายทะเล	๓						๓	
แนวทางปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน	๓	๓					๖	
แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับกฎหมายกับปฏิบัติการทางเรือ		๓	๓			๓	๙	
รวม							๗๕	๔

ชุดวิชา การปฏิบัติการทางทหาร

๒๑ ชั่วโมง

๑. ความสำคัญ

การศึกษาในชุดวิชานี้ เป็นการศึกษาในเรื่องปฏิบัติการทางทหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้นายทหารนักเรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจหลักการ หลักนิยมและแนวความคิดในการใช้กำลังทางเรือ ตลอดจนหลักการ แนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการทหารที่มีอิทธิพลต่อการใช้กำลังทางเรือทุกบทบาท ในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของรัฐ

๒. ความมุ่งหมาย

มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้และเข้าใจถึง ประวัติและวิวัฒนาการของแนวความคิดในการใช้กำลังทางเรือ การสั่งการและควบคุม เทคโนโลยีและแนวความคิดใหม่ๆ ในการเตรียมและใช้กำลังทางเรือ

๓. **ขอบเขตการศึกษาและหัวข้อวิชาที่ศึกษา** ชุดวิชาปฏิบัติการทางทหารทั่วไป ใช้เวลาในการศึกษา ๒๑ ชั่วโมง โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขประจำหัวข้อวิชา

หัวข้อวิชา

๕๒๐๕๐๐๑๐๑

ประวัติและวิวัฒนาการของการทำสงครามทางเรือ

๕๒๐๕๐๐๑๐๒

การสั่งการและควบคุมการใช้กำลังทางเรือ

๕๒๐๕๐๐๑๐๓

เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำสงคราม

๕๒๐๕๐๐๑๐๔

การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม

๕๒๐๕๐๐๑๐๕

แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับปฏิบัติการทางทหารทั่วไป

๔. การวัดและประเมินผล

๑. การวัดผล ๑๐๐ คะแนน

- การเข้าฟังบรรยาย
- การแบ่งกลุ่มและสัมมนา
- งานมอบหมายวิชา

หมายเหตุ อาจารย์ผู้สอนสามารถปรับแต่งได้ตามความเหมาะสม

๒. เกณฑ์การประเมินผล

ช่วงคะแนน	ระดับคะแนน	ความหมาย
๙๐ - ๑๐๐	A	ดีเยี่ยม
๘๐ - ๘๙	B	ดี
๗๐ - ๗๙	C	พอใช้
๖๐ - ๖๙	D	ควรปรับปรุง
๐ - ๕๙	F	ไม่ผ่าน

หัวข้อวิชา

ประวัติและวิวัฒนาการของการทำสงครามทางเรือ

๑. ความสำคัญ

ในการทำสงครามนั้น มนุษย์ได้พยายามหาวิธีการทำให้ฝ่ายตนเองเป็นฝ่ายได้เปรียบเหนือฝ่ายตรงข้ามและต้องการเป็นฝ่ายชนะในการทำสงคราม การศึกษาในหัวข้อวิชานี้จะมุ่งเน้นให้ นทน. ได้มองเห็นภาพของวิวัฒนาการของการสงครามทางเรือทั้งแนวคิดและเครื่องมือในการทำสงคราม นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงซ้ำๆ อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่ละยุคสมัยจนกระทั่งยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อรูปแบบของสงครามในยุคสมัยนั้นๆ การศึกษาถึงวิวัฒนาการและการสงครามทางเรือในอดีตจะทำให้ทราบถึงความเป็นมาและพื้นฐานในการศึกษาการสงครามทางเรือในปัจจุบัน

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการทำความเข้าใจแนวความคิดการทำสงครามทางเรือและเพื่อเสริมวิสัยทัศน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางเรือให้กว้างขวางและชัดเจนขึ้น

๓. คำแนะนำ

ในการทำสงครามทางเรื่อนั้น ยุทธนาวีซึ่งเป็นที่รู้จักกันครั้งแรกในประวัติศาสตร์ คือ การยุทธที่ซาลามิส (Salamis) ระหว่างกรีกกับเปอร์เซีย ในราว ๔๘๐ ปี ก่อนคริสตกาล ในห้วงเวลานั้น มนุษย์คงจะให้ความสำคัญกับเรือรบซึ่งยังเป็นเรือกระเชียงไม่มากไปกว่าการเป็นพาหนะนำทหารรบไปกับเรือ ดำเนินยุทธวิธีด้วยการนำเรือเข้าชนเรือฝ่ายตรงข้าม ให้เสียหาย ต่อมาเมื่อผู้คิดค้นประดิษฐ์ไฟกรีก ซึ่งเป็นส่วนผสมของกำมะถัน ชัน ดินดำ กรดดินประสิวและน้ำมันปิโตรเลียมต้มปนกัน จึงเกิดความเหนียวและเมื่อยิงหรือขว้างไปแล้วจับติดเนื้อไม้และติดเป็นไฟขึ้นเมื่อถูกอากาศ วิธีการดับไฟต้องใช้น้ำหรือทรายในการดับไฟ จากนั้นได้มีการนำปืนใหญ่มาติดตั้งบนเรือและระบบอาวุธได้ถูกพัฒนาก้าวหน้าเรื่อยมา จนถึงปัจจุบันนี้การทำลายเรือฝ่ายตรงข้ามไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยสายตาก็ต่อไป ด้วยความก้าวหน้าของวิทยาการด้านไมโครอิเล็กทรอนิกส์ ได้ทำให้ระบบการค้นหา ตรวจจับ พิสูจน์ฝ่าย กับความก้าวหน้าในการออกแบบระบบอำนวยการยุทธ เมื่อใช้ร่วมกับอาวุธนำวิถีซึ่งมีระยะยิงพันขอบฟ้า ทำให้การตัดสินใจใช้กำลังกระทำได้ตั้งแต่ระยะไกล ระบบนี้ได้กลายมาเป็นขีดความสามารถหลักในการทำสงครามผิวน้ำของกองเรือ

ในอีกมิติหนึ่งของการสงครามทางเรื่อนั้น เทคโนโลยีที่สำคัญในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ที่มีอิทธิพลสำคัญต่อสงครามทางเรือ ได้แก่ “เรือดำน้ำ” ซึ่งเยอรมันได้นำมาใช้ในการรังควานเส้นทางคมนาคมที่จะเข้าสู่เกาะอังกฤษ และ “ทุ่นระเบิด” ที่ใช้ในการปิดช่องทางเข้า-ออกท่าเรือ เพื่อตัดรอนเศรษฐกิจและศักยภาพสงครามของฝ่ายตรงข้ามและ “เครื่องบิน” ทำให้สงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นสงครามที่รบกันทั้งสามมิติ เป็นผลให้มีการคิดค้นพัฒนาประดิษฐ์เครื่องมือ อุปกรณ์หรืออาวุธที่ใช้ต่อต้านภัยทั้งสามมิตินี้

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นยุคที่วิทยาการต่างๆ มีความก้าวหน้าขึ้นมาก เรือรบมีสมรรถนะสูงขึ้น ขนาดของสงครามกับความต้องการลำเลียงกำลังพล ส่งผลให้มีการต่อเรือที่ใช้ยกพลขึ้นบกโดยเฉพาะ เป็นการขยาย

ความสามารถในการรบและเสริมกำลังให้กับ Expeditionary Force ตามแนวคิดเดิม เป็นใหญ่เรือยุคนี้ยิ่งได้แม่นยำมาก (ดูการรบระหว่าง MS Bismarck กับ HMS Hood) ระบบตรวจจับต่างๆ มีประสิทธิภาพสูงขึ้น บทบาทของเรือดำน้ำแม้จะไม่อาจแสดงผลในการรบแตกหักแต่สามารถนำหลักการสงคราม Fleet-in-Being มาสู่การปฏิบัติได้ผล

แนวความคิดในการทำสงครามทางทะเลของยุคนี้ก้าวกระโดดไปอย่างเด่นชัด จากเดิมที่มีการใช้เรือรบหลัก ๓ ประเภท คือ เรือประจัญบาน เรือลาดตระเวนและเรือพิฆาต ไปสู่การใช้เรือบรรทุกเครื่องบิน มีการใช้เครื่องบินทะเลลาดตระเวนและโจมตี มีการใช้กองเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตีที่หมายบนฝั่ง (ดูการยุทธ์ที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์) มีการต่อสู้กันระหว่างกองเรือด้วยเครื่องบินจากระยะพันขอบฟ้า (ดู The Battle of Midway และ The Battle of Coral Sea) การค้นหาและไล่ล่าเรือด้วยเครื่องบิน (ดู The Chasing of Bismarck) ได้การพัฒนากิจการสงครามขึ้นมาใหม่ คือ การยุทธ์สะเทินน้ำสะเทินบก ซึ่งมีความซับซ้อนและต้องการความร่วมมือและการประสานสอดคล้องของกำลังรบทุกมิติอย่างดียิ่งเยี่ยมจึงจะประสบผลสำเร็จ หากไม่แล้วจะเป็นการล้มเหลวที่นำไปสู่การสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่

โลกอยู่ในยุคสงครามเย็นอย่างเด่นชัดหลังจบสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๔๕ จนถึงการล่มสลายของสหภาพโซเวียต การพัฒนากองทัพเรือเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองภาวะการเผชิญหน้ากันระหว่างโลกคอมมิวนิสต์กับโลกเสรี ช่วงระยะเวลานี้มีการแข่งขันกันทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหารอย่างมาก กำลังทางเรือถูกออกแบบให้รบได้สามมิติ ได้แก่ การต่อสู้เรือผิวน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศและการปราบเรือดำน้ำ และยังถูกออกแบบให้มีความอยู่รอดสูงขึ้น โดยการแบ่งส่วนต่างๆ ในเรือเพื่อผิวน้ำและพัฒนาระบบเป่าลวง พัฒนาเครื่องยนต์ให้มีสมรรถนะสูงขึ้น พลังงานนิวเคลียร์ถูกพัฒนามาใช้เป็นต้นกำลังขับเคลื่อนของเรือรบและเรือดำน้ำขนาดใหญ่ ทำให้เรือเหล่านั้นอยู่ในทะเลได้นานมากขึ้น อาวุธมีพิสัยทำการไกลพันขอบฟ้าและสามารถนำวิถีเข้าสู่เป้าหมายได้เอง แนวความคิดในการทำสงครามทางทะเลในยุคนี้บางส่วนย้อนกลับไปหาแนวคิดในอดีต คือ การใช้เรือเล็กเข้าต่อต้านเรือใหญ่ในพื้นที่ได้เปรียบหรือจุดโจมตีด้วยอำนาจการยิงที่เพียงพอเพื่อทำลายเรือขนาดใหญ่ (ดูสงครามยิว-อาหรับ) ได้สร้างกระแสนิยมเรือเร็วโจมตีแบบต่างๆ ขึ้นอีกครั้งหลังจากเรือตอร์ปิโดเคยได้รับความนิยมมาแล้วในยุคเรือกลไฟช่วงต้น ในขณะที่กองทัพมหาอำนาจใช้เรือใหญ่และเครื่องบินทางทะเลเป็นกำลังหลักและมีการสนธิขีดความสามารถของกำลังทางเรือเข้ากับกำลังจากเหล่าทัพอื่นในรูปแบบของการปฏิบัติการร่วม

ยุคหลังสงครามเย็น เมื่อภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ลดลงภัยคุกคามจากองค์ที่ไม่ใช่รัฐเริ่มถูกพิจารณาอย่างเอาจริงเอาจังมากขึ้น (ดูกรณี 911) การต่อสู้ระหว่างดินแดนหรือชนเผ่าภายในรัฐรุนแรงขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องปรับแนวความคิดในการพัฒนากำลังรบทางทะเลใหม่ ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ช่วยพัฒนาการออกแบบวัสดุและเทคนิคในการต่อเรือให้เรือสามารถซ่อนพรางตัวเองจากสัญญาณคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและลดคลื่นความร้อนจากตัวเรือได้ ส่งผลให้ถูกตรวจจับได้ยาก ระบบอาวุธถูกปรับปรุงให้มีพิสัยทำการนับร้อยไมล์ทะเล มีความแม่นยำมากทั้งการโจมตีต่อเป้าหมายในทะเลและเป้าหมายบนบก ในอีกด้านหนึ่ง แนวโน้มการค้าเสรีและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยให้ประเทศต่างๆ มีโอกาสสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยจากการค้าและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในทะเลทั้งมีและไม่มีชีวิต การพัฒนากำลังทางเรือเป็นไปเพื่อให้สามารถรักษาผลประโยชน์ได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนากองทัพเรืออาจกล่าวได้ว่าพัฒนาขึ้นตามแนวความคิด 3-S (Smart, Stand-off & Stealthy) ส่วนแนวคิดการใช้กำลังทางทะเลมุ่งไปที่ความปลอดภัยและความมั่นคงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในทะเล โดยให้ความสำคัญต่อการควบคุมทะเลและการรักษาเส้นทางคมนาคม มีทั้งการให้ความช่วยเหลือ การรักษากฎหมายและ

การใช้กำลังทางเรือต่อสู้เพื่อบีบบังคับ ประเทศมหาอำนาจใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยเหลือให้เกิดการรวมพลังอำนาจทางทหารและพลังอำนาจอื่นเข้าด้วยกันทั้งกำลังทางบก ทางเรือ ทางอากาศ อวกาศและพลเรือน

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

- ๔.๑ ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง
- ๔.๒ แบ่งกลุ่ม ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- คำถามที่ ๑. อะไรเป็นแรงผลักดันให้เกิดพัฒนาการการทำสงครามทางเรือจากยุคหนึ่งสู่อีกยุคหนึ่ง
- คำถามที่ ๒. สงครามทางเรือในอนาคตจะมีลักษณะอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

- ๑. อุฬาร มงคลนาวิณ พล.ร.ท., วิวัฒนาการ คุณลักษณะและขีดความสามารถกำลังรบทางเรือ, ๒๕๓๖
- ๒. ชะโอษฐ์ พัฒนฤกษ์สิน, น.อ., วิวัฒนาการของการสงครามทางเรือ ประเภทของเรือรบ เครื่องบิน, ๒๕๓๐
- ๓. Richard Hill, Medium Power Strategy Revisited, *Sea Power Centre: Working Paper No. 3, March 2000*
- ๔. Stanfield Turner, VADM USN, Mission of the U.S. Navy, *Naval War College Review*, March 1974 ดาวน์โหลดได้ที่ <http://www.nwc.navy.mil/press/Review/1998/winter/art10w98.htm>

หัวข้อวิชา

การสั่งการและควบคุมการใช้กำลังทางเรือ

๑. ความสำคัญ

การสั่งการและควบคุมเป็นบทบาทสำคัญของผู้บังคับบัญชาในการใช้ขีดความสามารถของกำลังทางเรือให้มีประสิทธิผลตามที่ต้องการ ซึ่งจะกระทำโดยการสั่งการและควบคุมอย่างเป็นระบบให้หน่วยเรือตอบสนองได้อย่างแม่นยำภายใต้สถานการณ์ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ระบบสั่งการและควบคุมยังเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาทุกระดับตั้งแต่กองทัพเรือลงมาถึงเรือแต่ละลำ ระบบสั่งการและควบคุมจึงเป็นส่วนสำคัญในการประมวลผล การไหลและคุณภาพของข้อมูลที่ต้องการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของหน่วย การทำความเข้าใจถึงคุณลักษณะของระบบสั่งการและควบคุมที่ดีจะเป็นการจุดประกายความคิดในการทำความเข้าใจและพัฒนาต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการทำความเข้าใจแนวความคิดการทำสงครามทางเรือและมีความเข้าใจในระดับที่สามารถอธิบายโครงสร้าง กลไกและกระบวนการในการตัดสินใจใช้กำลังทางเรือ

๓. คำแนะนำ

ทะเลมิได้เป็นสนามรบที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะในตัวเองได้อีกต่อไป แต่ในทุกวันนี้ ทะเลได้กลายเป็นมัจฉิมิให้เกิดมีการทำสงครามขยายออกไป มหาสมุทรได้กลายเป็นฐานทัพสำหรับยุทธการที่กองทัพเรือต่างๆ ขยายกำลังขึ้นสู่ฝั่งและเป้าหมายต่างๆ แม้ภารกิจในการคุ้มครองเส้นทางคมนาคมจะยังคงมีอยู่ต่อไป แต่ภารกิจหลักของกองทัพเรือจะกลายเป็นการขยายพลังอำนาจจากทะเลสู่พื้นที่บนบกให้มีขีดความสามารถสูงมากที่สุด ตลอดจนขีดความสามารถดังกล่าวของปฏิบัติการมีให้กระทำได้ในลักษณะเดียวกันได้ (NDP1: Naval Warfare, USN) นอกจากนั้นแล้ว การรบเด็ดขาดของกำลังทางเรือมิได้อยู่ที่การต่อสู้ระหว่างกองทัพเรือกับกองทัพเรือในทะเลอีกต่อไป แต่จะเป็นว่ากำลังทางเรือจะเข้าไปมีส่วนในการรบบนบกโดยตรง (Sir Julian Corbett)

พัฒนาการของกำลังรบทางเรือ ทำให้ยานรบ (Platform) มีขีดความสามารถมากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณ ได้แก่จำนวนและประเภทของอาวุธที่สามารถนำพาไป และในเชิงคุณภาพ เช่น อำนาจการทำลายและความแม่นยำ ในขณะที่ความเข้มข้นของข้อมูลข่าวสารทวีขึ้น ความต้องการข่าวสารเกี่ยวกับการสนามรบผ่านระบบ C4ISR และความเร็วของการรบอาจทำให้ผู้บังคับหน่วยในแนวหน้าต้องการได้รับข้อมูลโดยตรงจากกองบัญชาการหรือศูนย์ข้อมูลการสงคราม เพื่อการตัดสินใจดำเนินกลยุทธ์ต่อไป

๔. วิธีการศึกษา

ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามที่สำคัญ

คำถามที่ ๑ เส้นโซ่ของการใช้กำลังทางเรือมีอะไรบ้าง

คำถามที่ ๒ จะสั่งการและควบคุมกำลังทางเรือในการปฏิบัติการที่มี Tempo สูงได้อย่างไร

คำถามที่ ๓ จะสั่งการและควบคุมกำลังทางเรือในการปฏิบัติการที่เป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการร่วมได้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

๖.๑ อทร.๘๐๐๑, หลักนิยมทางทะเลของกองทัพเรือ

๖.๒ JCS, Joint Pub 3-0, Doctrine for Joint Operations, Ch II: 7 *Fundamental of Joint Operations, command and Control*

หัวข้อวิชา เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำสงคราม

๑. ความสำคัญ

ในปัจจุบันวิทยาการต่างๆ ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง เทคโนโลยีต่างๆ ได้รับการพัฒนาไปตลอดเวลา ในส่วนของการปฏิบัติการทางทหารก็ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเทคโนโลยี อันมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและแนวทางการใช้กำลังอยู่ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนแนวโน้มของเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถปรับแนวทางการใช้กำลังให้สอดคล้องและสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้กำลังทหารได้อย่างเต็มที่

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการทางทหารสำหรับนำไปพัฒนาต่อไปและเพื่อเสริมวิสัยทัศน์ในการวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทหารให้กว้างขวางขึ้น

๓. คำแนะนำ

อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาด้านกิจการทหารในปัจจุบันได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ในด้านต่อไปนี้เป็น คือ ด้านชีวภาพ, เคมี, นิวเคลียร์, อวกาศ, วัสดุ, พลังงานเข้มข้นและคอมพิวเตอร์ พัฒนาการด้านต่างๆ ที่กล่าวมานี้ได้กลายเป็นรากฐานให้เกิดนวัตกรรมทางทหารขึ้นอย่างมากมาย นวัตกรรมเหล่านั้นจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและวิธีการทำสงคราม จากผลการประเมินของกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ปรากฏว่าแนวความคิดของการปฏิวัติกิจการทหารจะทำให้ความสำเร็จของการทหารไม่ผูกติดอยู่กับความสำเร็จในการรบของยานรบอย่างเดียวอย่างหนึ่งอีกต่อไป แต่จะก่อให้เกิดผลรวมที่เป็นระบบปฏิสัมพันธ์ของระบบอาวุธยุทธโปกรณ์ทั้งหมดที่มีอยู่ให้กลายเป็น “ระบบของระบบ” อันจะทำให้การทหารสร้างข้อได้เปรียบทางการรบที่มีอาจเอาชนะได้

๔. วิธีการศึกษา

ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามที่สำคัญ

คำถามที่ ๑ ความต้องการในการใช้กำลังทหารมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างไร

คำถามที่ ๒ แนวโน้มของเทคโนโลยีด้านการทหารจะเป็นไปในรูปแบบใด

คำถามที่ ๓ การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหารมีผลต่อแนวโน้มของสงครามอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

๖.๑ แนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารสมัยใหม่, การพัฒนากำลังอำนาจด้านเทคโนโลยีทางทหารกับกองทัพไทย, แนวโน้มสงครามและการขัดแย้งกันด้วยอาวุธในอนาคต, นวีกาธิปไตยสาร, ฉบับที่ ๕๑

๖.๒ สงครามศูนย์เครือข่าย, นวีกาธิปไตยสาร, ฉบับที่ ๕๗, ๕๘, ๖๐

๖.๓ นิตยสารภาษาต่างประเทศ เช่น Military Technology, Asian Defense, Janes Defense ฯลฯ

๖.๔ JCS, Joint Pub 6-0, *Doctrine for C4ISR systems support to Joint Operations*

- ๖.๕ David Wilson Eds, Maritime War in the 21st Century, Paper in Australian Maritime Affairs, Sea Power Centre, Royal Australian Navy, 2001
- ๖.๖ Norman Friedman, New Technology and Medium Power, *Maritime Studies Program: Working Paper No 1*, Royal Australian Navy, August 1999
- ๖.๗ Peter Ashworth, LCDR, RAN, Unmanned Aerial Vehicles and the Future Navy, Sea Power Centre: *Working Paper No 1*, Royal Australian Navy, May 2001

หัวข้อวิชา

การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงคราม

๑. ความสำคัญ

การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงครามนับวันจะเป็นที่ที่มีความประเด็นสำคัญมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะในยุคของการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของกองทัพนอกเหนือจากการป้องกันประเทศและพิทักษ์สถาบันกษัตริย์ คือ การช่วยเหลือประชาชนและการรักษากฎหมาย การที่จะปฏิบัติการกิจในขอบเขตงานนี้ให้ได้ผลดีจำเป็นต้องเข้าใจหลักการดำเนินการที่เหมาะสม

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้กำลังทางเรือนอกเหนือจากการทำสงครามและเพื่อเสริมวิสัยทัศน์ในการวิเคราะห์แนวโน้มการใช้กำลังทางเรือให้กว้างขวางขึ้น

๓. คำแนะนำ

การใช้กำลังทหารโดยปกติแล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาเอกราชและความมั่นคงของชาติ โดยการสู้รบตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงการทำสงครามเต็มรูปแบบ นอกจากนั้นแล้ว กำลังทหารยังถูกใช้ในภารกิจอื่นอีก อาทิ แสดงกำลัง (Presence) บีบบังคับ (Coercive) ช่วยเหลือด้านความมั่นคง (Security Assistance) ต่อต้านการก่อความไม่สงบ (Counter-Insurgency) ต่อต้านการก่อการร้าย (Combating Terrorism) ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Peace Operations) ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Assistance) ต่อต้านยาเสพติด (Counter-Drug Operations) และการสนับสนุนหน่วยงานอื่นในการพัฒนาประเทศและป้องกัน-บรรเทาสาธารณภัย (Military Operations Support to Civil)

สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติการนั้นมีความอ่อนไหวมาก โดยทั่วไปไม่สามารถใช้ปฏิบัติการทางทหารอย่างเต็มรูปแบบต่อภัยคุกคามที่เผชิญหน้าได้ ต้องปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงครามมีปัจจัยต่างๆ ที่ต้องคำนึงถึงหลายประการ อาทิ ความสมบูรณ์ของหน่วยรบ การรวบรวมข่าวสารและข่าวกรอง การบังคับบัญชาและควบคุม การประชาสัมพันธ์และกิจการพลเรือน ขยายไปถึงการปฏิบัติการร่วมหลายชาติและการปฏิบัติการร่วมกับ NGO ภายใต้การมีหรือไม่มีกฎหมายท้องถิ่น เป็นต้น

๔. วิธีการศึกษา

ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามที่สำคัญ

- คำถามที่ ๑ วัตถุประสงค์ทางการเมืองและสภาพแวดล้อมของ MOOTW ต่างจากการเกิดข้อระหว่างรัฐอย่างไร
- คำถามที่ ๒ การเตรียมสายการบังคับบัญชา กำลังพลและยุทธโศปกรณ์เพื่อ MOOTW มีลักษณะเฉพาะอย่างไร
- คำถามที่ ๓ การก่อการร้ายมีมูลเหตุอย่างไรบ้าง วัตถุประสงค์และสภาพแวดล้อมของการก่อการร้ายเป็นอย่างไร
- คำถามที่ ๔ การเตรียมสายการบังคับบัญชา กำลังพลและยุทธโศปกรณ์เพื่อต่อต้านการก่อการร้ายควรเป็นอย่างไร
- คำถามที่ ๕ การต่อต้านการก่อความไม่สงบมีความสำคัญอย่างไร และกองทัพเรือจำเป็นต้องเตรียมการอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

- ๖.๑ อทร., หลักนิยมการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงคราม, ๒๕๕๔
- ๖.๒ หลักการอพยพโดยกำลังทางเรือ, กฎการปะทะในการอพยพ, การอพยพในเวียดนามใต้, การอพยพในโซมาเลีย, ทร.ไทยกับการอพยพ, สรส., นวีกาธิปไตยสาร, ฉบับที่ ๔๒
- ๖.๓ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ, เอกสาร สรส. ครอบรอบ ๗๕ ปี
- ๖.๔ Andrew Forbes, *Protecting the National Interest: Naval Constabulary Operations in Australia's Exclusive Zone*, Sea Power Centre, Royal Australian Navy, April 2002
- ๖.๕ Protecting Maritime Resources, *Paper in Australian Maritime Affairs No 11*, Sea Power Centre Australia
- ๖.๖ Jeremy Lim Fung Yen, CPT, Operations Other Than War: The Golden Hour of the SAF Medical Corps, *Pointer-Journal of the Singapore Armed Forces*, Vol 26 No.2, Apr-Jun 2000

๖. เอกสารประกอบการสอน

- ๖.๑ อุฬาร มงคลนาวิน พล.ร.ท., วิวัฒนาการ คุณลักษณะและขีดความสามารถกำลังรบทางเรือ, ๒๕๓๖
- ๖.๒ ชะโอษฐ์ พัฒนฤกษ์สิน, น.อ., วิวัฒนาการของการสงครามทางเรือ ประเภทของเรือรบ เครื่องบิน, ๒๕๓๐
- ๖.๓ Richard Hill, Medium Power Strategy Revisited, *Sea Power Centre: Working Paper No. 3, March 2000*
- ๖.๔ Stanfield Turner, VADM USN, Mission of the U.S. Navy, *Naval War College Review, March 1974*
- ๖.๕ แนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารสมัยใหม่, การพัฒนากำลังอำนาจด้านเทคโนโลยีทางทหารกับกองทัพไทย, แนวโน้มสงครามและการขัดแย้งกันด้วยอาวุธในอนาคต, นวีกาธิปไตยสาร, ฉบับที่ ๕๑
- ๖.๖ สงครามศูนย์เครือข่าย, นวีกาธิปไตยสาร, ฉบับที่ ๕๗, ๕๘, ๖๐
- ๖.๗ นิตยสารภาษาต่างประเทศ เช่น Military Technology, Asian Defense, Janes Defense ฯลฯ
- ๖.๘ JCS, Joint Pub 6-0, *Doctrine for C4ISR systems support to Joint Operations*
- ๖.๙ อุฬาร มงคลนาวิน พล.ร.ท., วิวัฒนาการ คุณลักษณะและขีดความสามารถกำลังรบทางเรือ, ๒๕๓๖
- ๖.๑๐ ชะโอษฐ์ พัฒนฤกษ์สิน, น.อ., วิวัฒนาการของการสงครามทางเรือ ประเภทของเรือรบ เครื่องบิน, ๒๕๓๐
- ๖.๑๑ David Wilson Eds, Maritime War in the 21st Century, Paper in Australian Maritime Affairs, Sea Power Centre, Royal Australian Navy, 2001
- ๖.๑๒ Norman Friedman, New Technology and Medium Power, *Maritime Studies Program: Working Paper No 1, Royal Australian Navy, August 1999*
- ๖.๑๓ Peter Ashworth, LCDR, RAN, Unmanned Aerial Vehicles and the Future Navy, Sea Power Centre: *Working Paper No 1, Royal Australian Navy, May 2001*
- ๖.๑๔ หลักการอพยพโดยกำลังทางเรือ, กฎการปะทะในการอพยพ, การอพยพในเวียดนามใต้, การอพยพในโซมาเลีย, ทร.ไทยกับการอพยพ, สรส., นวีกาธิปไตยสาร, ฉบับที่ ๔๒
- ๖.๑๕ อทร., หลักนิยมการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงคราม, ๒๕๔๔
- ๖.๑๖ เอกสารอ้างอิงของกองทัพเรือ, หลักนิยมการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการทำสงคราม, ๒๕๔๔
- ๖.๑๗ การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ, เอกสาร สรส. ครอบรอบ ๗๕ ปี
- ๖.๑๘ Andrew Forbes, *Protecting the National Interest: Naval Constabulary Operations in Australia's Exclusive Zone*, Sea Power Centre, Royal Australian Navy, April 2002
- ๖.๑๙ Protecting Maritime Resources, *Paper in Australian Maritime Affairs No 11*, Sea Power Centre Australia
- ๖.๒๐ Jeremy Lim Fung Yen, CPT, Operations Other Than War: The Golden Hour of the SAF Medical Corps, *Pointer-Journal of the Singapore Armed Forces*, Vol 26 No.2, Apr-Jun 2000

ชุดวิชา การปฏิบัติการทางเรือ

(๓๐ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การทำสงครามทางเรือในปัจจุบันได้นำเอาเทคโนโลยีและขีดความสามารถใหม่ๆ มาใช้ มีความสลับซับซ้อนและละเอียดอ่อนในการดำเนินการ ความรับผิดชอบในการตอบสนองต่อภัยคุกคามเป็นความต้องการยิ่งยวดที่หน่วยเหนือต้องการจากหน่วยเรือในการปฏิบัติการ

สงครามทางเรือถูกบังคับด้วยสภาพแวดล้อมให้เผชิญกับความรับผิดชอบในหลายมิติ ทั้งใต้น้ำและเหนือน้ำ โดยในส่วนของใต้น้ำนั้นต้องเผชิญกับความรับผิดชอบทั้งการปฏิบัติการผิวน้ำและการปฏิบัติการทางอากาศ หากพิจารณา “สื่อ” ที่ใช้ในการทำสงครามจะพบว่าภาระรับผิดชอบเหนือน้ำและใต้น้ำนั้นสามารถแบ่งแยกจากกันได้ด้วยชนิดคลื่นพาหะและระบบอาวุธ องค์ประกอบทั้งสองมิติเชื่อมโยงเข้าหากันด้วยระบบอำนวยการรบเพื่อให้ผู้บังคับการเรือตัดสินใจดำเนินการ จึงแยกการสงครามทางเรือออกเป็นสองหัวข้อวิชาหลักๆ คือ สงครามผิวน้ำกับสงครามใต้น้ำ ส่วนการปฏิบัติการสงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษนั้นมีคุณลักษณะที่แตกต่างออกไป จึงแยกไว้เป็นอีกวิชาหนึ่งต่างหาก

ในฐานะวิศวกรของเรือ นายทหารพรคนklinควรมีความเข้าใจพื้นฐานและหลักการของการปฏิบัติการทางเรือ เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการหาข้อตกลงใจที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปฏิบัติการ อันนำไปสู่การดึงเอาขีดความสามารถสูงสุดของเรือมาใช้ในการปฏิบัติการได้

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความเข้าใจในเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับพื้นฐานและหลักการของการปฏิบัติการทางเรือ มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึง แนวคิดและการใช้กำลังทางเรือโดยทั่วไป

๓. ขอบเขตการศึกษาและหัวข้อวิชาที่ศึกษา ชุดวิชาปฏิบัติการทางเรือ ใช้เวลาในการศึกษา ๓๐ ชั่วโมง โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขประจำหัวข้อวิชา	หัวข้อวิชา
๕๒๐๕๐๐๐๒๐๑	สงครามผิวน้ำ
๕๒๐๕๐๐๐๒๐๒	สงครามใต้น้ำ
๕๒๐๕๐๐๐๒๐๓	สงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษ
๕๒๐๕๐๐๐๒๐๔	การแก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ

๔. การวัดและประเมินผล

๑. การวัดผล ๑๐๐ คะแนน

- การเข้าฟังบรรยาย
- การแบ่งกลุ่มและสัมมนา
- งานมอบรายวิชา

หมายเหตุ อาจารย์ผู้สอนสามารถปรับแต่งได้ตามความเหมาะสม

๒. เกณฑ์การประเมินผล

ช่วงคะแนน	ระดับคะแนน	ความหมาย
๙๐ - ๑๐๐	A	ดีเยี่ยม
๘๐ - ๘๙	B	ดี
๗๐ - ๗๙	C	พอใช้
๖๐ - ๖๙	D	ควรปรับปรุง
๐ - ๕๙	F	ไม่ผ่าน

หัวข้อวิชา สงครามผิวน้ำ

๑. ความสำคัญ

การบรรยายในหัวข้อวิชานี้ จะมุ่งเน้นแนวความคิดในการใช้กำลังทางเรือในการปฏิบัติการผิวน้ำที่สามารถใช้กำลังจากเรือรบหลายๆ แบบ ประกอบกันเป็นกองเรือ หมวดเรือหรือหมู่เรือ เพื่อปฏิบัติการทางเรือร่วมกัน รวมทั้งวิธีการป้องกันไม่ให้ฝ่ายตรงข้าม สามารถใช้พื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของฝ่ายเราในการเข้าโจมตี บนพื้นฐานของปัจจัยข้อจำกัดต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของกองทัพเพื่อให้คุ้มค่างับความพยายาม

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีความเข้าใจพื้นฐานสำหรับการร่วมหาข้อตกลงใจในการปฏิบัติการผิวน้ำและมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการวิเคราะห์การสงครามผิวน้ำในมุมมองของวิศวกร

๓. คำแนะนำ

สงครามผิวน้ำถือว่าเป็นกระแสหลักของการทำสงครามทางเรือมาตั้งแต่ยุคเริ่มแรก เมื่อพัฒนาการด้านต่างๆ ก้าวหน้าไป สงครามผิวน้ำได้ถูกพัฒนาให้ซับซ้อนและกว้างขวางตามไปด้วย จนเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผ่านพ้นไป พัฒนาการทางทหารได้เข้าสู่ยุคของการพัฒนาให้มีความสมรรถนะสูงขึ้น สิ่ง que เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ คุณลักษณะ 4-S ได้แก่ ความเร็ว (Speed) ความเงียบหรือการพราง (Stealth) อำนาจการทำลาย (Strike) ระยะยิง (Stand off) คุณลักษณะเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้ในการทำสงครามผิวน้ำในปัจจุบัน

สงครามผิวน้ำประกอบด้วยปฏิบัติการทางเรืออย่างน้อย ๒ มิติ ได้แก่ บนผิวน้ำและทางอากาศ ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติในระดับยุทธวิธีหลายสาขา เช่น ยุทธวิธีปืนใหญ่เรือ ยุทธวิธีการรบผิวน้ำ การป้องกันภัยทางอากาศ ฯลฯ ซึ่ง นทน. สามารถศึกษารายละเอียดได้จากเอกสารอ้างอิงหรือเอกสารอ่านประกอบที่กำหนด การปฏิบัติการผิวน้ำนั้น ได้แก่ การกระทำต่อเป้าหมายภาคพื้นในทะเลหรือบนชายฝั่งและการป้องกันการโจมตีด้วยระบบอาวุธที่มี รวมถึงการใช้เรือเพื่อปฏิบัติตามกิจเฉพาะเจาะจง เช่น การลวง เป็นต้น การปฏิบัติการทางอากาศนั้น ได้แก่ การใช้อากาศยานของฝ่ายเรากระทำต่อเป้าหมาย เช่น การค้นหาและการต่อตีเป้า การขึ้นเป้าพื้นระยะขอบฟ้าและการค้นหาและกักขังทางยุทธวิธี (CSAR) เป็นต้น รวมถึงการใช้อากาศยานในการป้องกันภัยทางอากาศของกองเรือบรรทุกเครื่องบิน

๔. วิธีการศึกษา

- ๔.๑ ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง
- ๔.๒ แบ่งกลุ่ม ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- คำถามที่ ๑ องค์ประกอบทางยุทธวิธีของการสงครามผิวน้ำมีอะไรบ้างและมีผลต่อความสำเร็จอย่างไร
- คำถามที่ ๒ ความมอดูรอดของเรือ (Ship's Survivability) ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง
- คำถามที่ ๓ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีความสำคัญต่อการสงครามผิวน้ำอย่างไร
- คำถามที่ ๔ การใช้อากาศยานสร้างความได้เปรียบในการทำสงครามทางเรืออย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

- ๖.๑ นาวิน ชนนเศรษฐ, น.อ., การปฏิบัติการบินน้ำ, ๒๔๐
- ๖.๒ วิชิต ภูเขา, น.อ., อาวุธปล่อยนำวิถี, ๒๕๒๖
- ๖.๓ รร.นว., ระบบนำวิถี, ๒๕๓๖
- ๖.๔ อทร. ๕๑๐๑ หลักนิยมการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๓
- ๖.๕ ซาติ นาวาวิจิตร, น.อ., การป้องกันภัยทางอากาศของกองเรือ
- ๖.๖ ยานบังคับระยะไกล, สรส., นาวีกาธิปไตยสาร, ฉบับที่ ๔๓
- ๖.๗ โกมุท กมลนาวัน, น.อ., ยุทธวิธีปืนใหญ่เรือ, ๒๕๓๕
- ๖.๘ สงครามพอล์คแลนด์
- ๖.๙ สงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ ๒ (๑๙๙๑)
- ๖.๑๐ อทร.๘๐๐๑, หลักนิยมทางทะเลของกองทัพเรือ

หัวข้อวิชา

สงครามใต้น้ำ

๑. ความสำคัญ

สงครามใต้น้ำเป็นที่มาของภัยคุกคามที่น่าเกรงขาม อำนาจการทำลายของอาวุธใต้น้ำมักส่งผลเด็ดขาดต่อความอยู่รอดของเป้าหมาย อาวุธใต้น้ำเป็นได้ทั้งอาวุธทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธี การค้นหาและต่อต้านใช้เวลานาน โดยทั่วไปเริ่มก่อนปฏิบัติการหลักแต่จบลงทีหลัง ดังนั้น จึงเป็นภัยที่คุกคามต่อกำลังทางเรือและต่อเศรษฐกิจของชาติ

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. มีความเข้าใจพื้นฐานสำหรับการร่วมหาข้อตกลงใจในการปฏิบัติการใต้น้ำและมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการวิเคราะห์การสงครามใต้น้ำ

๓. คำแนะนำ

ประเทศไทยพึ่งพาการลำเลียงขนส่งทางทะเลเป็นหลักในการค้าขายกับต่างประเทศ บทเรียนจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตอกย้ำให้ต้องตระหนักว่า สงครามใต้น้ำเป็นการสร้างภัยคุกคามที่มีประสิทธิภาพมากต่อความอยู่รอดของประเทศ สงครามใต้น้ำเป็นการทำสงครามกับสิ่งที่มองไม่เห็น เป็นของใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นต้นมา เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผ่านไป การสงครามใต้น้ำถูกพัฒนาให้มีสมรรถนะสูงขึ้น เช่นเดียวกับการสงครามผิวน้ำ คุณลักษณะ 4-S (Stealth, Strike, Speed and Stand off) ได้ถูกพัฒนาให้มีความก้าวหน้าอย่างมาก

เสียงใต้น้ำเข้ามามีบทบาทต่อการปฏิบัติการทางเรือทางด้านสงครามใต้น้ำ อาจแบ่งออกเป็นการปฏิบัติการ ๓ สาขา ได้แก่ ปฏิบัติการเรือดำน้ำ ปฏิบัติการปราบเรือดำน้ำและสงครามทุ่นระเบิด โดยเฉพาะในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อเยอรมันได้นำสงครามเรือดำน้ำมาใช้ได้อย่างได้ผล สามารถจมเรือฝ่ายตรงข้ามและชาติเป็นกลางได้กว่า ๑๑ ล้านตัน จนทำให้ฝ่ายสัมพันธมิตรต้องพยายามพัฒนาวิธีปราบเรือดำน้ำให้ได้โดยเร็วที่สุด จนได้พบว่าการดักฟังเสียงใต้น้ำที่เกิดจากเครื่องยนต์และใบจักร เป็นวิธีการเดียวที่สามารถค้นหาเรือดำน้ำได้ผลเพียงพอในขณะนั้น ได้มีการนำเอาวิธีการของลีโอนาโด เดอ วินชี ที่เขียนไว้ในปี ๑๕๙๐ ว่า “ถ้าท่านหยุดเรือของท่าน แล้วแล้วหย่อนท่อลงไปใต้น้ำ ท่านจะได้ยินเสียงเรือลำอื่นที่อยู่ห่างไกลจากเรือท่าน” มาพัฒนาเป็นเครื่องดักฟังเสียงแบบ Passive ที่เรียกว่า “ไฮโดรโฟน” แล้วนำมาติดตามลำตัวเรือใต้แนวน้ำ ในระยะแรกได้ผลน้อยมากเนื่องจากอุปกรณ์มีความไวต่ำกับมีเสียงรบกวนมาก จนทำให้แยกเป้าไม่ออก ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็น Array ๑๒ ตัว ลากท้ายเรือ และใช้การเบี่ยงไขว้จากเรือหลายลำที่ออกปฏิบัติการเป็นหมู่ ทำให้สามารถจับและกำหนดตำแหน่งเรือดำน้ำได้ ต่อมาในตอนปลายสงครามโลกได้มีการพัฒนาโซนาร์แบบ Active เป็นผลสำเร็จ

ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ความรู้เกี่ยวกับการสงครามใต้น้ำรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว กองทัพเรือสหรัฐฯ พัฒนาเครื่องมือค้นหาและอาวุธปราบเรือดำน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น Active Homing Torpedo, Acoustic Mines และการกวาดทุ่นระเบิดด้วยเสียง หลังสงครามได้มีการนำข้อมูลต่างๆ มาพัฒนาใช้ประโยชน์จากเสียงใต้น้ำได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เช่น โซนาร์สามารถจับเป้าได้ไกลกว่าและเลือกทิศได้ทั้งแกนตั้งและแกนนอน สำหรับโซนาร์แบบ Passive Array ก็ยังได้รับการพัฒนาต่อเนื่องโดยใช้ความถี่ต่ำลง เพื่อจับเป้าหมายเรือดำน้ำในระดับลึก

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเครื่องมือในการตรวจวัดการแพร่คลื่นเสียงในทะเลเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เป้าและติดตั้งเครื่องมือในการตรวจจับเรือดำน้ำตามพื้นที่ยุทธศาสตร์ เรียกว่า SOSUS (Sound Surveillance System)

สำหรับในอ่าวไทยนั้น สหรัฐได้เข้ามาทำการสำรวจทางสมุทรศาสตร์ภายใต้โครงการ NAGA ในปี ๒๕๐๓ - ๐๗ เป็นการสำรวจทางสมุทรศาสตร์สมบูรณ์ทุกสาขา ทั้งในอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ ส่วนการสำรวจทางด้านการทหารนั้น ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๑๐ ภายใต้โครงการ VAMP SURVEY ซึ่งเป็นโครงการเกี่ยวกับสงครามทุ่นระเบิดโดยเฉพาะ นอกจากสหรัฐฯ จะมีข้อมูลทางสมุทรศาสตร์ของอ่าวไทยที่สมบูรณ์จากการสำรวจตามโครงการทั้งสองแล้ว ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามโอกาสในระหว่างการประชุม/ผสมกับประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค สำหรับรัสเซีย ได้พยายามเข้ามาสำรวจในอ่าวไทยแต่ไม่ได้รับอนุญาต อย่างไรก็ตาม รัสเซียได้พยายามเข้ามาเก็บข้อมูลด้วยเรือสำรวจ และในปี ๒๕๒๘ เรือประมงเก็บทุ่นใช้ในงานสำรวจทางทะเลได้ที่จังหวัดระนอง ซึ่งภายหลังพิสูจน์ทราบได้ว่าเป็นทุ่นสำหรับตรวจและเก็บข้อมูลทางสมุทรศาสตร์ของรัสเซีย แสดงว่ารัสเซียมีความพยายามเก็บข้อมูลในสมุทรศาสตร์มหาสมุทรอินเดียอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าจวบจนถึงยุคปัจจุบัน การสงครามใต้น้ำทุกสาขายังคงอาศัย “สื่อ” ชนิดเดียวกัน คือ “เสียงใต้น้ำ” เป็นหลักในการค้นหา การบรรลุข้อตกลงใจในการทำสงครามใต้น้ำในทุกสาขานั้นต้องอาศัยข้อมูลสองส่วน คือ ข้อมูลพื้นฐานทางสมุทรศาสตร์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามโครงการสำรวจมาประกอบกับความแม่นยำในการวิเคราะห์ ตีความ และวินิจฉัยข้อมูลเสียงใต้น้ำที่ได้ในขณะปฏิบัติการจากเครื่องมือที่มี (Sonar) พร้อมกับอาศัยความชำนาญของผู้ปฏิบัติ (Operator) ทั้งนี้ การได้ข้อมูลเสียงนั้นกระทำได้ทั้งแบบ Passive และ Active ด้วย Sonar ที่มีย่านความถี่ต่างๆ

นอกจากจะใช้คลื่นเสียงเป็นหลักแล้ว ปัจจุบันได้มีการพัฒนา “ลำแสงเลเซอร์ (Laser Beam)” ขึ้นมาใช้ประโยชน์ในการทำสงครามใต้น้ำ เพียงแต่ยังอยู่ในวงจำกัดและมีราคาแพง จึงมีเพียงบางประเทศที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีสามารถให้ได้ เช่น ประเทศออสเตรเลียพัฒนาเครื่องตรวจวัดความลึกและค้นหาใต้น้ำด้วยลำแสงเลเซอร์สำหรับติดตั้งบนอากาศยาน สามารถวัดความลึก ระบุสภาพท้องทะเลและค้นหาวัตถุใต้น้ำได้ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางในเวลาอันน้อย แต่มีข้อจำกัดว่าสำหรับบางพื้นที่ เนื่องจาก ความขุ่น-ใสของน้ำเป็นตัวแปรสำคัญต่อการสูญเสียพลังงานของลำแสง

กล่าวโดยสรุป แนวคิดพื้นฐานของการทำสงครามใต้น้ำ คือ รักษาความเงียบ (Stealth) เพื่อใช้อำนาจการทำลาย (Strike) ในขณะที่มี ความเร็ว (Speed) กับระยะยิง (Stand off) เป็นตัวแปรในเรื่องความอยู่รอด มีสิ่งที่แตกต่างกันไป คือ ในการทำสงครามทุ่นระเบิดนั้น ระยะยิง (Stand off) เป็นเรื่องที่แยกจากตัวอาวุธไปอยู่ที่พาหะ (Carrier)

๔. วิธีการศึกษา

- ๔.๑ ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง
- ๔.๒ แบ่งกลุ่ม ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- คำถามที่ ๑ เสียงใต้น้ำมีความสำคัญต่อการทำสงครามอย่างไร
- คำถามที่ ๒ หลักการทำงานของโซนาร์แบบต่างๆ เป็นอย่างไร
- คำถามที่ ๓ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำสงครามใต้น้ำมีอะไรบ้าง
- คำถามที่ ๔ เรือดำน้ำค้นหาและพิสูจน์ทราบเป้าหมายได้อย่างไร

คำถามที่ ๕ จุดอ่อนที่สำคัญของเรือดำน้ำคืออะไร

คำถามที่ ๖ ทู่นระเบิดมีความสำคัญต่อการทำสงครามทางเรืออย่างไรและมีปัจจัยพิจารณาในการใช้อย่างไร

คำถามที่ ๗ มาตรการป้องกันภัยจากทู่นระเบิดมีอะไรบ้าง มีแนวทางเลือกใช้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

๖.๑ ฝวก.สรส., เสียงใต้น้ำกับการประยุกต์ใช้ในการทำสงครามทางเรือ, ๒๕๔๔

๖.๒ สรส., เอกสารอ้างอิงประกอบการบรรยาย การสงครามปราบเรือดำน้ำ

๖.๓ อะดุง พันธุ์เยี่ยม, น.ท., หลักการปราบเรือดำน้ำ

๖.๔ กทบ.กร., การปฏิบัติการทู่นระเบิด, ๒๕๔๔

๖.๕ กทบ.กร., การต่อต้านทู่นระเบิด, ๒๕๔๔

หัวข้อวิชา

สงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษ

๑. ความสำคัญ

นอกเหนือจากการสงครามทางเรือจะเกิดขึ้นในทะเลในรูปของสงครามผิวน้ำและสงครามใต้น้ำแล้ว ปัจจุบันยังถูกพัฒนาให้ขยายขอบเขตเข้าสู่ฝั่งทั้งในเชิงรุกในรูปของการปฏิบัติการยกพลขึ้นบกในแบบต่างๆ และในเชิงรับในรูปของการป้องกันฝั่ง นอกจากนั้นแล้ว ลำน้ำยังถูกใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติการทางเรือเพื่อประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การตามลำน้ำได้จึงถูกพัฒนาขึ้น ในขณะที่ภูมิประเทศอย่างอื่นก็ถูกใช้เป็นพื้นที่การรบที่ส่งผลต่อการสงครามทางเรือ ดังนั้น การสงครามพิเศษทางเรือจึงถูกพัฒนาขึ้น การปฏิบัติเหล่านี้อยู่ภายใต้การสั่งการและควบคุมโดยกำลังทางเรือ จึงประสานกันเป็นสงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษ ซึ่งในปัจจุบันนับเป็นกระแสรองของการทำสงครามทางเรือที่รอเวลาในการพัฒนาไปสู่การเป็นสงครามที่มีความสมบูรณ์ในตัวอีกลักษณะหนึ่ง

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. มีความเข้าใจพื้นฐานสำหรับการร่วมหาข้อตกลงใจในการสงครามภายใต้สภาวะพิเศษและมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการวิเคราะห์การสงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษ

๓. คำแนะนำ

การสงครามทางเรือภายใต้สภาวะพิเศษ เป็นการปฏิบัติการที่มีคุณลักษณะแตกต่างไปจากการใช้กำลังทางเรือทั่วไป สภาวะพิเศษเป็นตัวบังคับให้เกิดความแตกต่าง เช่น สภาพแวดล้อม เงื่อนไขเฉพาะและคู่ต่อสู้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องมาถึงความต้องการกำลังและส่งผลให้โครงสร้างกำลังและโครงสร้างการสั่งการและควบคุม มีลักษณะเฉพาะเจาะจง แตกต่างจากออกไปจากการใช้กำลังปฏิบัติการทางเรือ นทน. จะเห็นตัวอย่างที่ชัดเจนจากการศึกษาการปฏิบัติการยกพลขึ้นบก

มาฮาน ระบุว่า การป้องกันฝั่งไม่ถือว่าเป็นการใช้กำลังทางเรือในกรณีทั่วไป ในมุมมองของเขานั้น กำลังทางเรือมีบทบาทในการปฏิบัติการนอกน่านน้ำ ดังนั้น การพัฒนายุทธศาสตร์ กำลังและหลักนิยมในการป้องกันฝั่ง จึงแยกออกจากการใช้กำลังทางเรือ

การปฏิบัติการพิเศษทางทะเลนั้น เป็นการพยายามใช้ขีดความสามารถอื่นๆ มาเสริมขีดความสามารถของกำลังทางเรือเพื่อปิดช่องว่างของขีดความสามารถ (Capability Gap) หรือการใช้ขีดความสามารถแฝงที่เรือรบมีอยู่สนับสนุนให้หน่วยรบพิเศษปฏิบัติการให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางเรือที่ไม่สามารถบรรลุได้ด้วยการใช้เรือรบแต่เพียงลำพัง ด้วยสภาวะเช่นนี้ การปฏิบัติการพิเศษทางทะเลจึงต้องการแบบของการบังคับบัญชาและควบคุมที่ยืดหยุ่นทั้งในระดับปฏิบัติการและในระดับยุทธวิธี

การปฏิบัติกำลัมน้ำเป็นการปฏิบัติกำลัมน้ำในพื้นที่บก ฝ่ายตรงข้ามอาจเป็นทั้งกำลังทางบกและกำลังทางน้ำ รวมทั้งคนในพื้นที่ ความซับซ้อนของภูมิประเทศและข้าศึก ได้ส่งผลให้มีความต้องการยุทธโศปกรณ์เฉพาะเจาะจง รวมทั้งโครงสร้างกำลังและการบังคับบัญชาที่เหมาะสมกับพื้นที่ บทเรียนที่น่าศึกษา คือ ความต้องการเหล่านี้ล้วนขัดกับหลักความง่ายและระบบงานหลัก ดังนั้น หลักนิยมแบบใดควรได้รับการพัฒนาให้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติการ

๔. วิธีการศึกษา

- ๔.๑ ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง
๔.๒ แบ่งกลุ่ม ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- คำถามที่ ๑ โครงสร้างกำลังและการควบคุมบังคับบัญชาในการโจมตียกพลขึ้นบกเป็นอย่างไร
คำถามที่ ๒ ข้อขัดข้องและข้อจำกัดในการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
คำถามที่ ๓ ซีดความสามารถของอาวุธและระบบควบคุมบังคับบัญชามีผลต่อการต่อสู้อากาศยานอย่างไร
คำถามที่ ๔ โครงสร้างกำลังและการควบคุมบังคับบัญชาในการปฏิบัติการพิเศษทางทะเลอย่างไร
คำถามที่ ๕ การปฏิบัติการล่าน้ำมีจุดอ่อนและจุดแข็งอย่างไร การควบคุมบังคับบัญชาควรมีโครงสร้างอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

- ๖.๑ อทร., หลักนิยมกำลังรบยกพลขึ้นบก
๖.๒ อทร., หลักนิยมในการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก
๖.๓ อทร., หลักนิยมในการป้องกันภัยทางอากาศและรักษาฝั่งของ สอ./รฝ., ๒๕๔๓
๖.๔ เอกสารของผู้บรรยาย การปฏิบัติการพิเศษ
๖.๕ วิรัช วิจารณ์, น.อ., การปฏิบัติการในลำน้ำของ ทร.ไทย, ๒๕๒๘

หัวข้อวิชา การแก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ

๑. ความสำคัญ

เมื่อได้รับรู้เบื้องต้นแล้ว นทน. จะได้เรียนรู้ผ่านการคำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแนวความคิดในการใช้ความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ร่วมในการแสวงหาความเหนือกว่าในการทำสงครามทั้งด้านทางเทคโนโลยีและด้านอื่นๆ เพื่อสร้างขีดความสามารถให้สามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามที่มากับการสงครามทางเรือลักษณะต่างๆ

๒. วัตถุประสงค์

- ๑. สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ
- ๒. สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของเอกสารรายงานและนำเสนอด้วยปากเปล่า

๓. คำแนะนำ

อาจารย์ผู้บรรยายจะเป็นผู้กำหนดโจทย์ที่จะทำการทดลองกันภายในกลุ่มสัมมนา โดยโจทย์อาจเหมือนหรือต่างกันได้ นายทหารนักเรียนจะใช้ความรู้และหลักการที่ได้เรียนรู้มาในชุดวิชานี้มาพิจารณากำหนดปัญหาและเสนอหนทางแก้ปัญหาอย่างมีเหตุมีผล โดยจะมีการแถลงผลการศึกษาปัญหาและต้องส่งผลการศึกษาปัญหาก่อนการสัมมนา

๔. วิธีการศึกษา

- ๔.๑ แบ่งกลุ่ม ๓ ชั่วโมง
- ๔.๒ สัมมนา ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

หากผู้สอนไม่กำหนดเป็นอย่างอื่น อาจใช้คำถามต่อไปนี้ให้นายทหารนักเรียนทำการศึกษา

คำถามที่ ๑ องค์ประกอบทางยุทธวิธีของการสงครามผิวน้ำมีอะไรบ้าง มีผลต่อความสำเร็จอย่างไร ความอยู่รอดของเรือ (Ship's Survivability) ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ามีความสำคัญต่อการสงครามผิวน้ำอย่างไร การใช้อากาศยานสร้างความได้เปรียบในการทำสงครามทางเรืออย่างไร

คำถามที่ ๒ สภาพแวดล้อมมีผลกระทบต่อการวิเคราะห์ ตีความและวินิจฉัยข้อมูลเสี่ยงอย่างไร สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันส่งผลให้คุณลักษณะของโซนาร์ที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมในอ่าวไทย-ทะเลจีนใต้แตกต่างจากโซนาร์สำหรับสภาพแวดล้อมในทะเลอันดามันอย่างไรบ้าง

คำถามที่ ๓ เรือดำน้ำค้นหาเป้าหมายได้อย่างไร การออกแบบทางวิศวกรรมจะลดความสามารถในการค้นหาและพิสูจน์เป้าหมายของเรือดำน้ำกับเอาชนะจุดอ่อนของเรือดำน้ำได้อย่างไรบ้าง

คำถามที่ ๔ ทู่นระเบิดมีความสำคัญต่อการรบอย่างไรและมีปัจจัยพิจารณาในการใช้และการกำหนดมาตรการป้องกันภัยจากทุ่นระเบิดอย่างไร

คำถามที่ ๕ โครงสร้างกำลังและการควบคุมบังคับบัญชาในการโจมตียกพลขึ้นบกเป็นอย่างไร

คำถามที่ ๖ ข้อขัดข้องและข้อจำกัดในการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งของ ทร. ไทย เป็นอย่างไร ขีดความสามารถของอาวุธและระบบควบคุมบังคับบัญชามีผลต่อการต่อสู้อากาศยานอย่างไร

คำถามที่ ๗ โครงสร้างกำลังและการควบคุมบังคับบัญชาในการปฏิบัติการพิเศษทางทะเลอย่างไร

คำถามที่ ๘ การปฏิบัติการล่าน้ำมีจุดอ่อนและจุดแข็งอย่างไร การควบคุมบังคับบัญชาควรมีโครงสร้างอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการสอน

- ๖.๑ นาวิณ ชนเนตร, น.อ., การปฏิบัติการณ์ผิวน้ำ, ๒๕๐
- ๖.๒ วิชิต ภูเขา, น.อ., อาวุธปล่อยนำวิถี, ๒๕๒๖
- ๖.๓ รร.นว., ระบบนำวิถี, ๒๕๓๖
- ๖.๔ อทร. ๕๑๐๑ หลักนิยมการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๓
- ๖.๕ ซาติ นาวาวิจิตร, น.อ., การป้องกันภัยทางอากาศของกองเรือ
- ๖.๖ ยานบังคับระยะไกล, สรส., นาวากิจป๋ตยสาร, ฉบับที่ ๔๓
- ๖.๗ โภมูท กมลนาวิณ, น.อ., ยุทธวิธีปืนใหญ่เรือ, ๒๕๓๕
- ๖.๘ สงครามพอล็คแลนด
- ๖.๙ สงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ ๒ (๑๙๙๑)
- ๖.๑๐ ผวก.สรส., เสียงใต้น้ำกับการประยุกต์ใช้ในการทำสงครามทางเรือ, ๒๕๔๔
- ๖.๑๑ สรส., เอกสารอ้างอิงประกอบการบรรยาย การสงครามปราบเรือดำน้ำ
- ๖.๑๒ อะดุง พันธุ์เอี่ยม, น.ท., หลักการปราบเรือดำน้ำ
- ๖.๑๓ กทบ.กร., การปฏิบัติการณ์ทุ่นระเบิด, ๒๕๔๔
- ๖.๑๔ กทบ.กร., การต่อต้านทุ่นระเบิด, ๒๕๔๔
- ๕.๑๕ อทร., หลักนิยมกำลังรบยกพลขึ้นบก
- ๕.๑๖ อทร., หลักนิยมในการปฏิบัติการณ์สะเทินน้ำสะเทินบก
- ๕.๑๗ อทร., หลักนิยมในการป้องกันภัยทางอากาศและรักษาฝั่งของ สอ./รฝ., ๒๕๔๓
- ๕.๑๘ เอกสารของผู้บรรยาย การปฏิบัติการณ์พิเศษ
- ๕.๑๙ วิรัช วิจารณ, น.อ., การปฏิบัติการณ์ในลำน้ำของ ทร.ไทย, ๒๕๒๘

ชุดวิชา กฎหมาย

(๒๔ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การศึกษาในชุดวิชากฎหมายจะทำให้นักเรียนทราบถึงหลักการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในยามสงบและสภาวะสงคราม ได้แก่ กฎหมายระหว่างประเทศเบื้องต้น กฎหมายว่าด้วยสงครามและกฎหมายสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่นับว่ามีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบัน ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน เช่น กฎหมายที่ใช้ในการปกครองบังคับบัญชาทหาร รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการ ตลอดจนหลักการสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ทหารควรทราบเพื่อสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพที่พึงมีได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจะทำให้นายทหารนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่ราชการตามตำแหน่งหน้าที่ในสายวิทยาการของนายทหารพรกกลินได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อสร้างฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยตรงของนายทหารนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว และให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน รวมทั้งเสนอแนะหรือให้คำปรึกษาต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้การปฏิบัติมีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานที่อยู่ในความรับผิดชอบและยังเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับ รร.สธ.ทร. ในอนาคตอีกด้วย

๓. ขอบเขตการศึกษาและหัวข้อวิชาที่ศึกษา

ชุดวิชากฎหมายใช้เวลาศึกษา ๒๔ ชั่วโมง ศึกษาหลักการกฎหมาย ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในยามสงบและสภาวะสงคราม โดยศึกษาหลักการพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศโดยทั่วไป เพื่อทราบภาพรวมทั้งหมดของระบบกฎหมายระหว่างประเทศทั้งระบบโดยสังเขป และเน้นหนักเนื้อหาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางทหาร เช่น กฎหมายว่าด้วยสงครามและกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อมทางทะเลเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ราชการของนายทหารพรกกลินในเรือหรือหน่วยสนับสนุน รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ประจำวัน เช่น การปกครองบังคับบัญชาทหาร การดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการและการสอบสวนหาผู้รับผิดชอบละเมิดเมื่อทรัพย์สินของทางราชการเกิดความเสียหายหรือสูญหาย รวมทั้งเมื่อได้รับคำสั่งให้เป็นกรรมการสอบสวนทางวินัย กฎหมายรัฐธรรมนูญรวมทั้งสิทธิและเสรีภาพของทหารที่ควรทราบ โดยมีหัวข้อวิชาที่จะศึกษาประกอบด้วย

หมายเลขประจำหัวข้อวิชา

๕๒๐๕๐๐๓๐๑

๕๒๐๕๐๐๓๐๒

๕๒๐๕๐๐๓๐๓

๕๒๐๕๐๐๓๐๔

๕๒๐๕๐๐๓๐๕

หัวข้อวิชา

กฎหมายระหว่างประเทศเบื้องต้น

กฎหมายว่าด้วยการสงคราม

กฎหมายทะเล

แนวทางปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน

แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับกฎหมายกับการปฏิบัติการทางเรือ

๔. การวัดและประเมินผล

๑. การวัดผล ๑๐๐ คะแนน

- การเข้าฟังบรรยาย
- การแบ่งกลุ่มและสัมมนา
- งานมอบหมายวิชา

หมายเหตุ อาจารย์ผู้สอนสามารถปรับแต่งได้ตามความเหมาะสม

๒. เกณฑ์การประเมินผล

ช่วงคะแนน	ระดับคะแนน	ความหมาย
๙๐ - ๑๐๐	A	ดีเยี่ยม
๘๐ - ๘๙	B	ดี
๗๐ - ๗๙	C	พอใช้
๖๐ - ๖๙	D	ควรปรับปรุง
๐ - ๕๙	F	ไม่ผ่าน

หัวข้อวิชา

กฎหมายระหว่างประเทศเบื้องต้น

๑. ความสำคัญ

กฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบความสัมพันธ์ในชุมชนระหว่างประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการธำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การค้าขาย การเงิน การลงทุน การสำรวจ และการขนส่ง รวมทั้งการรักษาความสมดุลย์ทางธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมอันเป็นมรดกทางธรรมชาติร่วมกันของมนุษยชาติ อันเป็นพันธะกรณีที่ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องปฏิบัติ และหากมีการละเมิดก็จะต้องได้รับผลร้ายจากการนั้น สำหรับในด้านการปฏิบัติการทางทหารนั้น จะเกี่ยวกับการธำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งการรักษาสิ่งแวดล้อมและการรักษาผลประโยชน์ของประเทศตน ดังนั้น นายทหารพรรคกสิณจำเป็นต้องรู้เนื้อหาสาระเบื้องต้นเฉพาะที่สำคัญและเท่าที่จำเป็น เพื่อสามารถสนับสนุนและให้คำแนะนำหน่วยรบในการเตรียมกำลังทางเรือและเครื่องจักรกลให้พร้อมในการทำการรบหรือปฏิบัติการทางทหาร ทั้งในและนอกประเทศและทั้งในยามสงครามและยามสันติโดยไม่เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อนายทหารพรรคกสิณขณะเมื่อเข้าร่วมทำการรบและยังเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการเข้ารับการศึกษาใน รร.สธ.ท. ด้วย

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. ได้ทราบภาพรวมและความสัมพันธ์ของระบบกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิชา กฎหมายที่จะมีการเรียนในหมวดวิชานี้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้สามารถให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำหน่วยรบในการเตรียมเรือและเครื่องจักรกลให้พร้อมในการทำการรบ โดยไม่เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ และเพื่อ สามารถปฏิบัติการทางทหารร่วมกับหน่วยรบได้อย่างถูกต้องและเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการเข้ารับการศึกษาใน รร.สธ.ท.

๓. คำแนะนำ

หลักการพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศหรือกฎหมายระหว่างประเทศเบื้องต้น นับเป็นสิ่งที่ต้องทราบเพื่อสามารถทำความเข้าใจในภาพรวมหรือโครงสร้างและเหตุผลเบื้องหลังของหลักการต่างๆ ที่ทำการศึกษากฎหมายในหมวดวิชานี้ได้โดยง่ายและอย่างเป็นระบบ อันได้แก่ บ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศ ลักษณะของกฎหมายระหว่างประเทศ หลักการใช้กำลังที่ขอบด้วยกฎหมายและสภาพบังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งการนำกฎหมายระหว่างประเทศมาบังคับใช้เป็นกฎหมายภายในของไทย เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้

สิ่งที่ควรจะได้ทราบเป็นการทั่วไป คือ หัวข้อและภาพรวมของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหารที่จะมีการเรียนในหมวดวิชานี้โดยย่อ อันได้แก่ กฎหมายสงครามโดยเฉพาะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาพรวมโดยย่อ เช่น อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ.๑๙๔๙ และพิธีสารเพิ่มเติมที่ห้ามการใช้ยาพิษหรือสารพิษ และการทำลายล้างต่อสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินความจำเป็น การคุ้มครองโรงงานนิวเคลียร์, อนุสัญญาว่าด้วยการใช้สารตะกั่วในสี ค.ศ.๑๙๒๑, อนุสัญญาเกี่ยวกับการห้ามใช้เทคนิคตัดแปลงสิ่งแวดล้อมในทางทหาร ค.ศ.๑๙๗๗ ที่ห้ามตัดแปลงสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่เป็นวิธีการทำสงคราม, พิธีสารว่าด้วยก๊าซ ค.ศ. ๑๙๒๕, อนุสัญญาว่าด้วยอาวุธเคมี

ค.ศ. ๑๙๙๓ เป็นต้น และกฎหมายสิ่งแวดล้อมในภาพรวมโดยย่อ เช่น กฎมอนทรีออลเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในแหล่งน้ำที่ระหว่างประเทศ อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการป้องกันมลพิษจากเรือ ค.ศ. ๑๙๗๓ พิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๘ เกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการป้องกันมลพิษจากเรือ อนุสัญญาว่าด้วยการเตรียมพร้อมการตอบสนองและความร่วมมือเกี่ยวกับมลพิษจากน้ำมัน ค.ศ. ๑๙๙๐ อนุสัญญาเกี่ยวกับการป้องกันมลพิษทางทะเลโดยการทิ้งของเสียและของอื่นๆ ค.ศ. ๑๙๗๒ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ อนุสัญญาเบเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนและการกำจัดของเสียที่เป็นพิษ อนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยการคุ้มครองวัฒนธรรมโลกและมรดกทางธรรมชาติ ค.ศ. ๑๙๗๒ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดชอบแห่งสำหรับความเสียหายจากภาวะมลพิษน้ำมัน ค.ศ. ๑๙๖๙ และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. ๑๙๙๒ เป็นต้น และกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของตัวเรือ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยความปลอดภัยในชีวิตทางทะเล เป็นต้น รวมทั้งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ในส่วนที่ ๗ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้โดยเป็นการกล่าวในลักษณะแนะนำหัวข้อความมีอยู่และหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่างกว้างๆ เท่านั้น

๔. วิธีการศึกษา

๔.๑ ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ กฎหมายระหว่างประเทศคืออะไร มีการแบ่งออกเป็นกี่ประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะอย่างไร?

คำถามที่ ๒ ที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศ และหลักการในการทำสนธิสัญญามีอย่างไร?

คำถามที่ ๓ กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศคืออะไร และมีลักษณะอย่างไร รวมทั้งมีความเหมือนหรือแตกต่างไปจากกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศอย่างไร?

คำถามที่ ๔ คำว่า “รัฐ” และ “องค์กรระหว่างประเทศ” มีความหมายและองค์ประกอบอย่างไร รวมทั้งจะมีเอกสิทธิ์และความคุ้มกันอย่างไร หรือไม่?

คำถามที่ ๕ สภาพการบังคับใช้ของกฎหมายระหว่างประเทศในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและในความสัมพันธ์กับกฎหมายภายในประเทศ มีลักษณะและขั้นตอนตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างไร?

คำถามที่ ๖ การ “อนุวัติการ” คืออะไร แตกต่างจากการ “ภาคยานุวัติ” อย่างไร และในกรณีของประเทศไทยมีเงื่อนไขตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญไว้อย่างไรหรือไม่?

คำถามที่ ๗ หลักการใช้กำลังที่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายระหว่างประเทศมีอย่างไรบ้าง และเกี่ยวข้องกับกฎบัตรสหประชาชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธหรือกฎหมายสงครามที่เกี่ยวข้องอย่างไร?

คำถามที่ ๘ การปฏิบัติการรักษาสันติภาพในสมัยใหม่ ที่เรียกว่า Modern Peacekeeping Operations คืออะไร และมีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญอย่างไร?

คำถามที่ ๙ หัวข้อกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางทหารมีอะไรบ้าง และเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ราชการของนายทหารพรรคกิลินที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งในส่วนที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ และกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ส่วนที่ ๗ มีอย่างไร มีอะไรบ้าง?

คำถามที่ ๑๐ นายทหารพรรคก๊กมินเจมีส่วนร่วมอย่างไร ในการจัดทำคำแนะนำหรือคำสั่งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติ และเสนอแนะผู้บังคับบัญชาสั่งการ?

คำถามที่ ๑๑ ความรับผิดชอบของรัฐต่อกรณีการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศมีอย่างไร และมีองค์ใดทำหน้าที่ตรวจสอบ และลงโทษ รวมทั้งมีขั้นตอนหรือกระบวนการโดยย่ออย่างไร?

คำถามที่ ๑๒ ความรับผิดชอบในทางแพ่งของรัฐและบุคคลในกรณีที่มีการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศมีอย่างไร โดยมีองค์ใดทำหน้าที่ตรวจสอบ และเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีขั้นตอนหรือกระบวนการโดยย่ออย่างไร?

คำถามที่ ๑๓ ประโยชน์ที่จะได้รับต่อตัว นทท. และ ทร. จากการได้รู้และนำหลักการและเงื่อนไขของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางทหารที่ได้รู้ไปใช้ มีอย่างไรบ้าง?

๖. เอกสารประกอบการสอน

๖.๑ จุมพต สายสุนทร,รศ., กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม ๑-๓ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,๒๕๓๙ (ห้องสมุด)

๖.๒ จุมพต สายสุนทร,ศ., กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ (การคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเล) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,๒๕๔๖

๖.๓ Ian BROWNIE. PRINCIPLE OF PUBLIC INTERNATIONAL LAW. CLARENDON PRESS, OXFORD, 1982. (ห้องสมุด)

๖.๔ W.E. BUTLER. THE NON-USE OF FORCE IN INTERNATIONAL LAW. MARTINUS NUHOFF, THE NETHERLANDS, 1989. (ห้องสมุด)

๖.๕ กฎบัตรสหประชาชาติ (ห้องสมุด)

๕๒๐๕๐๐๐๓๐๒

หัวข้อวิชา

กฎหมายว่าด้วยสงคราม

๑. ความสำคัญ

กฎหมายว่าด้วยการสงคราม เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ทำการสู้รบ พร้อมทั้งคุ้มครองทหารที่ไม่สามารถทำการสู้รบและพลเรือนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการสู้รบ รวมทั้งทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดลอม มิให้มีเกิดความสูญเสียหรือมีการบาดเจ็บล้มตาย หรือก่อให้เกิดสภาพที่โหดร้ายทารุณเกินความจำเป็น ดังนั้น นายทหารพรรคกบฏจึงจำเป็นต้องรู้เนื้อหาสาระของกฎหมายสงครามโดยสังเขป เพื่อสามารถสนับสนุนและให้คำแนะนำหน่วยรบในการเตรียมเรือและเครื่องจักรกลให้พร้อมในการทำการรบ ทั้งในและนอกประเทศโดยไม่เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ และถูกนำตัวมาลงโทษต่อศาลที่มีเขตอำนาจต่อไป รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อนายทหารพรรคกบฏ ขณะเมื่อเข้าร่วมทำการรบและเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการเข้ารับการศึกษาใน รร.สธ.ทร.

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน.๒ ได้เรียนรู้ภาพรวมของเนื้อหาสาระและกระบวนการทางกฎหมายของกฎหมายสงครามที่สำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของนายทหารพรรคกบฏ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และเสนอแนะผู้บังคับบัญชา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดกฎหมายสงคราม

๓. คำแนะนำ

กฎหมายว่าด้วยการสงคราม หรือที่เรียกว่า “กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ” หรือ “กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ” เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศ อันเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นหลักการร่วมกันเกี่ยวกับกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ทำการสู้รบ (อนุสัญญากรุงเฮก) พร้อมทั้งคุ้มครองทหารที่ไม่สามารถทำการสู้รบและพลเรือนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการสู้รบ (อนุสัญญากรุงเจนีวา) รวมทั้งทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดลอมอันเป็นมรดกของโลก มิให้มีเกิดความสูญเสียหรือมีการบาดเจ็บล้มตาย หรือก่อให้เกิดสภาพที่โหดร้ายทารุณเกินความจำเป็น

หลักการพื้นฐานและภาพรวมของกฎหมายสงครามเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นจะต้องทราบโดยสังเขป ทั้งอนุสัญญากรุงเฮก และอนุสัญญากรุงเจนีวา และกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดลอม พร้อมทั้งข้อห้ามและข้อปฏิบัติที่สำคัญและจำเป็นโดยย่อเท่าที่จะทำให้เห็นภาพรวมของกฎหมายว่าด้วยการสงครามที่ใช้ในการปฏิบัติการทางทหารได้ โดยเน้นหนักกฎหมายสงครามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอม เพื่อให้สามารถนำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการเตรียมการ และให้คำแนะนำในการปฏิบัติการทางทหารที่จะเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา โดยสามารถจัดทำนโยบายหรือคำแนะนำและความรับผิดชอบเพื่อป้องกันและสนับสนุนไม่ให้เกิดการละเมิดกฎหมายสงครามอาวุธในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอม และอาจถูกเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจหรือถูกประณามหรือตัดความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าจากสังคมโลกแล้วแต่กรณีได้

หลักการพื้นฐานและภาพรวมของกฎหมายสงครามดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ อนุสัญญากรุงเฮกฉบับต่างๆ และกฎเกณฑ์ของการรบที่เกี่ยวข้อง เช่น การระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ การเริ่มการสู้รบ จารีตประเพณีในการทำสงคราม ฐานะของเรือสินค้าของชนชาติศัตรูเมื่อเกิดสงคราม การเปลี่ยนแปลงเรือสินค้าเป็นเรือรบ การวางทุ่นระเบิด การระดมยิงจากกองเรือ ข้อจำกัดในการใช้สิทธิจับกุมในสงครามทางทะเล สิทธิและหน้าที่ของชาติที่เป็นกลางในสงครามในทะเล เป็นต้น และอนุสัญญากรุงเจนีวาฉบับต่างๆ รวมทั้งพิธีสารเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้บาดเจ็บป่วยไข้ในสงคราม หรือกรณีเรืออับปาง การปฏิบัติต่อเชลยศึก การคุ้มครองบุคคลพลเรือนในยามสงคราม และการคุ้มครองผู้ประสบภัยจากข้อพิพาทด้วยอาวุธในลักษณะต่างๆ เป็นต้น และกฎหมายสงครามที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. ๑๙๔๙ และพิธีสารเพิ่มเติมที่ห้ามการใช้ยาพิษหรือสารพิษ และการทำลายล้างต่อสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินความจำเป็น การคุ้มครองโรงงานนิวเคลียร์, อนุสัญญาว่าด้วยการใช้สารตะกั่วในสี ค.ศ. ๑๙๒๑, อนุสัญญาเกี่ยวกับการห้ามใช้เทคนิคดัดแปลงสิ่งแวดล้อมในทางทหาร ค.ศ. ๑๙๗๗ ที่ห้ามดัดแปลงสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่เป็นวิธีการทำสงคราม, พิธีสารว่าด้วยก๊าซ ค.ศ. ๑๙๒๕, อนุสัญญาว่าด้วยอาวุธเคมี ค.ศ. ๑๙๙๓ เป็นต้น รวมทั้งอนุสัญญากรุงเฮกที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม และธรรมเนียมศาลอาญาระหว่างประเทศ เพื่อทราบถึงความผิดต่างๆ เช่น การล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อาชญากรรมที่เป็นการรุกรานและ อาชญากรรมสงคราม ตลอดจนกระบวนการนำผู้ต้องหามาฟ้องลงโทษ เป็นต้น ทั้งนี้โดยเป็นการศึกษาในลักษณะทราบหลักเกณฑ์ที่สำคัญ เท่านั้น

๔. วิธีการศึกษา

ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ กฎหมายสงครามคืออะไร แตกต่างไปจาก “กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ” หรือ “กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธ” หรือไม่อย่างไร?

คำถามที่ ๒ หลักการพื้นฐานของกฎหมายสงครามมีอย่างไร และกฎเกณฑ์ที่สำคัญของกฎหมายสงครามมีอย่างไร?

คำถามที่ ๓ กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลรบ พร้อมทั้งคุ้มครองทหารที่ไม่สามารถทำการสู้รบและพลเรือนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการสู้รบ รวมทั้งทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มีอะไรบ้าง?

คำถามที่ ๔ ใครบ้างที่ต้องผูกพันตามกฎหมายสงคราม?

คำถามที่ ๕ คำว่า “jus ad bello (กฎหมายว่าด้วยสงคราม)” และ “jus ad bellum (กฎหมายในภาวะสงคราม)” มีความหมายเหมือนหรือต่างกันอย่างไร?

คำถามที่ ๖ กฎหมายสงครามสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพได้มากน้อยเพียงใด?

คำถามที่ ๗ การละเมิดกฎหมายสงครามจะต้องถูกลงโทษอย่างไรหรือไม่?

คำถามที่ ๘ หลักการใช้กำลังที่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายระหว่างประเทศมีอย่างไร และมีความเกี่ยวข้องกับกฎบัตรสหประชาชาติ รวมทั้งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ(หรือกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธหรือกฎหมายสงคราม) และกฎหมายสิทธิมนุษยชน อย่างไร?

คำถามที่ ๙ กฎหมายสงครามทั้งที่เกี่ยวกับการสู้รบโดยตรงและที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ มีความสำคัญหรือมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ของนายทหารพรคกกลินอย่างไรหรือไม่?

คำถามที่ ๑๐ กฎการปะทะหรือกฎการใช้กำลังหรือกฎการปฏิบัติ มีความหมาย ความสำคัญ หลักการสำคัญ และประโยชน์อย่างไร รวมทั้งนายทหารพรคกกลินจะมีส่วนร่วมในการออกกฎการปะทะอย่างไร

คำถามที่ ๑๑ กฎการปะทะในสภาวะสงคราม กับในสภาวะที่ไม่มีลักษณะเป็นสงครามและในยามสันติ มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างไร รวมทั้งนายทหารพรคกกลินจะมีส่วนร่วมในการออกกฎการปะทะ ในแต่ละสภาวะอย่างไรและในเรื่องใด?

คำถามที่ ๑๒ นายทหารพรคกกลินจะมีส่วนร่วมในการรักษาสีงแวดล้อมหรือสิ่งการให้ผูู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหรือจัดทำคำแนะนำต่อผูู้บังคับบัญชาต่อปัญหาสีงแวดล้อมอย่างไร?

คำถามที่ ๑๓ คำถามทั่วไป

- ก. การจำแนกระหว่างผู้ทำการรบและพลเรือน มีวัตถุประสงค์และความสำคัญอย่างไร?
- ข. สถานะเชลยศึกเกิดขึ้นในลักษณะใดบ้างและข้อดี-ข้อเสียจากการมีสถานะเชลยศึก คืออะไร?
- ค. การทำการรบโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย คืออะไร และจะมีผลอย่างไร?
- ง. อะไรคือเป้าหมายทางทหารที่ชอบด้วยกฎหมาย?
- จ. การโจมตีเรือสินค้า การยึดเรือสินค้าของประเทศคู่สงครามและชาติเป็นกลาง สามารถกระทำได้มากน้อยเพียงใด?
- ฉ. ประเภทอาวุธและวิธีการที่ต้องห้ามมิให้ใช้ในการทำสงครามประเภทใดหรือวิธีการใด เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสีงแวดล้อมที่นายทหารพรคกกลินจำเป็นต้องทราบเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน?

คำถามที่ ๑๔ การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายสงครามที่เกี่ยวข้องกับสีงแวดล้อมจะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติการทางเรือของประเทศไทยอย่างไร?

คำถามที่ ๑๕ ในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ อเมริกาและออสเตรเลีย มีการปฏิบัติต่อปัญหาสีงแวดล้อมกับการปฏิบัติการทางทหารอย่างไร?

๖. เอกสารประกอบการสอน

๖.๑ อทร.๘๓๐๕ กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสงคราม

๖.๒ Naval Warfare Publication 1-14M, The Commander's Handbook on the Law of Naval Operations, Chapter 1 & 2

หัวข้อวิชา

กฎหมายทะเล

๑. ความสำคัญ

ในปัจจุบันพบว่า ทะเลมีความสำคัญอย่างยิ่ง มีการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากทะเลเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากรัฐชายฝั่งและรัฐอื่น เนื่องจาก ความลดน้อยลงของทรัพยากรธรรมชาติบนบกและการใช้ทะเลในกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเรือ การขนส่ง การสำรวจทางวิทยาศาสตร์ การก่อสร้างติดตั้งหรือเกาะเทียม หรือการปฏิบัติการทางทหาร เป็นต้น ซึ่งการดำเนินกิจกรรมของประเทศต่างๆ ดังกล่าว ย่อมมีการแข่งขันและเกิดการกระทบกระทั่งซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งการใช้ทะเลที่มากเกินไปจนความจำเป็น หรือโดยไม่ถูกวิธีหรือไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม ก็จะเป็นเหตุให้เกิดการเสียดุลทางธรรมชาติที่ยากต่อการแก้ไขเยียวยา จึงมีการตกลงร่วมกันของประเทศต่างๆ ที่จะมีการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างสันติและด้วยความเป็นธรรม รวมทั้งให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในการใช้ทะเลและโดยไม่เป็นการทำลายสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติของโลก ทั้งนี้ โดยมีกฎหมายที่สำคัญ คือ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ ซึ่งกำหนดอำนาจ สิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งและรัฐอื่นในแต่ละเขตทางทะเล รวมทั้ง จำกัดไม่ให้รัฐชายฝั่งและรัฐอื่นกระทำการกิจกรรมที่จะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงและสิทธิของรัฐชายฝั่งตามที่กฎหมายกำหนด หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการเดินเรือของรัฐอื่น ตลอดจนต้องไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น สำหรับในส่วนของการปฏิบัติการทางทหารนั้น จะเกี่ยวข้องทั้งในการใช้ทะเลในการทำการรบและการฝึกต่างๆ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ดังนั้น นายทหารพรรคกบิน จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหรือดัดแปลงหรือดูแลรักษาตัวเรือและเครื่องจักรให้อยู่ในสภาพดีเพื่อสนองภารกิจทางทหารดังกล่าว รวมทั้งการปล่อยหรือเททิ้งของเหลือใช้จากเรือ โดยไม่เป็นการละเมิดต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ ในส่วนที่ ๗ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและกฎหมายสิ่งแวดล้อมทางทะเลฉบับอื่น ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ถูกปฏิเสธในการเข้าทะเลอาณาเขตหรือเมืองท่าของรัฐอื่นหรือถูกฟ้องร้องให้รับผิดชอบแพ่งต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นทน. มีความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายทะเลในภาพรวมโดยย่อและเน้นหนักในเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลกแบบยั่งยืนและสามารถนำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น จักทำคำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมในโรงงานให้แก่ทหารและลูกจ้างมิให้มีการกระทำอันมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยน้ำเสียหรือกากขยะที่เป็นพิษ หรือใช้วัสดุในการต่อเรือหรือซ่อมทำตัวเรือที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือมลพิษอื่นๆ รวมทั้งการเตรียมเรือให้อยู่ในสภาพปลอดภัยและไม่มีความกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้คำแนะนำและความรับผิดชอบเกี่ยวกับตัวเรือและเครื่องจักรในการปฏิบัติการทางทหารที่จะเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดกฎหมายสิ่งแวดล้อมและถูกเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

๓. คำแนะนำ

หลักการพื้นฐาน ความเป็นมาและภาพรวมของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ รวมทั้งเขตทางทะเลและสิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งและรัฐอื่นในเขตทางทะเลต่างๆ ตลอดจนสิทธิของเรือรบตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ โดยย่อและเน้นหนักเฉพาะในเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเป็นมรดกทางธรรมชาติของโลกแบบยั่งยืนตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ส่วนที่ ๗ ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่สำคัญและจำเป็นต้องทราบโดยสังเขป และเป็นสิ่งจำเป็นที่นายทหารพรรคกสิณควรรู้

๔. วิธีการศึกษา

๔.๑ ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. คำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ วิวัฒนาการ หลักการพื้นฐานและแนวคิดของกฎหมายทะเลในแต่ละยุคมีอย่างไรบ้าง?

คำถามที่ ๒ กฎหมายทะเลฉบับ ค.ศ.๑๙๕๘ กับ ฉบับ ค.ศ.๑๙๘๒ เหมือนหรือแตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างไร?

คำถามที่ ๓ สาระสำคัญของกฎหมายทะเลฉบับ ค.ศ.๑๙๘๒ มีอย่างไรบ้าง?

คำถามที่ ๔ สิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งและของรัฐอื่นในเขตทางทะเลต่างๆ มีอย่างไรบ้าง?

คำถามที่ ๕ หน้าที่ของเรือรบในการคุ้มครอง ความคมและบังคับใช้กฎหมายในเขตทางทะเลต่างๆ มีอย่างไร?

คำถามที่ ๖ สิทธิและหน้าที่ของเรือรบในการผ่านเขตทางทะเลต่างๆ มีอย่างไรบ้าง?

คำถามที่ ๗ กฎหมายทะเลฉบับ ค.ศ.๑๙๘๒ มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของรัฐต่างๆ ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไว้อย่างไรบ้าง?

คำถามที่ ๘ นายทหารพรรคกสิณจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายทะเลฉบับ ค.ศ.๑๙๘๒ โดยเฉพาะในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง?

คำถามที่ ๙ การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมจะมีผลกระทบต่อปฏิบัติการทางเรือของประเทศไทยอย่างไร?

คำถามที่ ๑๐ ในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ อเมริกาและออสเตรเลีย มีการปฏิบัติกับปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการปฏิบัติการทางทหารอย่างไร?

๖. เอกสารประกอบการสอน

๖.๑ อทร.๘๓๐๓, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล, พ.ศ.๒๕๔๓

๖.๒ คำแปล อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ (UNCLOS III 1982) ส่วนที่ และ ๗

๖.๓ NWP 1-14M, The Commander's Handbook on the Law of Naval Operations, Chapter 1 & 2

๖.๔ www.naval-technology.com/contractors/warship/jjma

๖.๕ www.npt.nuwc.navy.mil/PAO/enpol02

๖.๖ www.egal.org/news.org/news/TECH/osne02eus.PDF

๖.๗ <http://webdandp.com/com/n45/fy02awards/eq/oi/2002%20cno%20eq%award%20final.pdf>

หัวข้อวิชา

แนวทางปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน

๑. ความสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ บัญญัติรับรอง “หลักนิติรัฐ” หรือที่เรียกว่า “หลักกฎหมายเป็นใหญ่” ที่บังคับให้องค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยไม่มีกฎหมายบัญญัติอนุญาตให้กระทำได้หรือไม่ได้ และเนื่องจากในมาตรา ๖๔ บัญญัติว่า “บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ...ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะอย่างยิ่งที่จะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ”

ดังนั้น ในการปฏิบัติราชการทางทหารของทหารทุกนายรวมทั้งนายทหารพรรคกกลินในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ จึงต้องเคารพและปฏิบัติตามหลักการของรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับการปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไป และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบหลักการและเงื่อนไขในการอนุญาตและข้อจำกัดอำนาจกระทำการต่างๆ เพื่อให้การปกครองบังคับบัญชาทหาร และระบบการอำนวยความสะดวกในกระบวนการของการบังคับบัญชาทุกระดับชั้น เช่น การสอบสวนเรื่องราวต่างๆ การพิจารณาลงโทษลงทัณฑ์ หรือการให้สิทธิหรือประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา ตลอดจนการจัดการดูแลรักษาทรัพย์สินและพัสดุของทางราชการให้เป็นไปอย่างถูกต้อง คุ่มค่าและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ยังเป็นการให้การคุ้มครองป้องกันสิทธิและเสรีภาพของทหารเป็นรายบุคคลให้พ้นจากการใช้อำนาจโดยไม่ถูกต้องของผู้บังคับบัญชา และสามารถทราบช่องทางเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้

๒. วัตถุประสงค์

- ๑. มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของทหาร
- ๒. มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นกรรมการสอบสวน

๓. คำแนะนำ

ในการปฏิบัติราชการทางทหารนั้น จะมีทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรบหรือการดำเนินการยุทธโดยตรง อันเป็นงานตามตำแหน่งหน้าที่ราชการซึ่งไม่ถือว่าเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของทหาร และเป็นเอกสิทธิ์ของผู้บังคับบัญชาโดยแท้ที่จะกระทำการหรือสั่งการใดๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และความจำเป็นทางทหารได้ กับในส่วนที่เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำลังพลอีกส่วนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย ให้บำเหน็จ การสอบสวนเพื่อลงทัณฑ์ หรือให้รับผิดชอบในเรื่องต่างๆ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การให้ออกหรือปลดออก ตลอดจนการเข้ารับการศึกษา การลา หรือสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับจากทางราชการ รวมทั้งสิทธิในทางอาญาและในทางศาล หรือแม้แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพย์สินของทางราชการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทางการเงิน เพื่อให้เป็นไปอย่างประหยัด คุ่มค่า หรือไม่ให้เกิดความชำรุดบกพร่องเสียหาย หรือสูญหาย เป็นต้น ซึ่งในการดำเนินการในส่วนนี้ เป็นการดำเนินการนอกเหนือไปจากการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ปกติ ซึ่งถือว่าเป็นการกระทบสิทธิและเสรีภาพของทหารและต้อง

คำหนึ่งถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจำกัดการใช้อำนาจขององค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐและสิทธิที่ทหารจะพึงมีตามรัฐธรรมนูญทั้งในทางแพ่งอาญา วินัยและในทางปกครอง พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ.๒๕๗๖ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๕๗๘ ที่เกี่ยวกับการสอบสวน ,พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ ที่เกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งบรรดากฎ ระเบียบ คำสั่ง และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของการปกครองบังคับบัญชาและการสอบสวน

นอกจากนี้ทหารในฐานะปัจเจกชน ยังได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ ที่บัญญัติรับรองสิทธิของทหารแต่ละนายว่า “บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป...” ให้มีสิทธิที่ใกล้เคียงกับบุคคลทั่วไป ที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะหมวดที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ และเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.๒๕๕๐) ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้อย่างกว้างขวางและทันสมัยขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา โดยมีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งกลไกหรือองค์กรตรวจสอบการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนใหม่ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐให้ต้องถูกผูกพันในการตรา การบังคับใช้และตีความกฎหมายทั้งปวง นอกจากนี้ยังบัญญัติให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอีกด้วย จึงจำเป็นที่ประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในฐานะที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือที่เป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นบุคคลธรรมดาอีกฐานะหนึ่ง หรือที่เป็นนิติบุคคลหรือคณะบุคคลต่างๆ จะได้ทราบถึงบรรดาสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งหน้าที่ของตนที่รัฐธรรมนูญนี้ได้รับรองคุ้มครองไว้ เพื่อให้สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้อย่างเต็มที่และโดยไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือกระทบกระเทือนต่อประโยชน์สาธารณะ อันเป็นประโยชน์ส่วนรวมของบุคคลในสังคม รวมทั้งป้องกันมิให้องค์กรของรัฐในฐานะผู้ใช้อำนาจปกครองกระทำการใดๆ อันเป็นการแทรกแซงหรือรบกวนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย และผู้เสียหายสามารถได้ตามอำเภอใจ พร้อมทั้งทราบถึงช่องทางเยียวยาเมื่อตนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพและสามารถใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองเพื่อควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรต่างๆ ของรัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นอีกส่วนหนึ่งด้วย

๔. วิธีการศึกษา

- ๔.๑ ฟังบรรยาย ๓ ชั่วโมง
- ๔.๒ แบ่งกลุ่ม ๓ ชั่วโมง

๕. คำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ สิทธิและเสรีภาพของทหารตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิและจำกัดสิทธิมีอย่างไรบ้าง ทหารจะปกป้องกันสิทธิและเสรีภาพของตน รวมทั้งร่วมในการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินในฐานะพลเมืองได้อย่างไร

คำถามที่ ๒ กระบวนการสอบสวนต่างๆ มีความมุ่งหมายอย่างไร จะเริ่มต้นและมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร

คำถามที่ ๓ จุดพินิจของผู้บังคับบัญชาคืออะไร และจะมีแนวทางการใช้ให้ถูกต้องตามกฎหมายได้อย่างไร

คำถามที่ ๔ การปกครองบังคับบัญชาและการสอบสวนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ระเบียบปฏิบัติที่ใช้ในการ

ดำเนินการสอบสวนและระเบียบสำหรับผู้บังคับบัญชาที่ต้องร่วมฟังการสอบสวนกรณีผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดมีอะไรบ้าง

คำถามที่ ๕ เทคนิคในการตั้งประเด็นเพื่อซักถามมีอะไรบ้าง

คำถามที่ ๖ หลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของการสอบสวนในเรื่องต่างๆ แต่ละเรื่องมีอย่างไรและ การสอบสวนแบบต่างๆ จะสิ้นสุดอย่างไร

คำถามที่ ๗ ข้อจำกัดทางกฎหมายในการสอบสวนเรื่องต่างๆ ทั้งตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอย่างไร รวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในกระบวนการของการสอบสวนมีอย่างไร

คำถามที่ ๘ หลักการ กระบวนการและแนวทางการปฏิบัติในการสอบสวนทั้งการสอบสวนข้อเท็จจริง การสอบสวนทางวินัย การสอบสวนความรับผิดชอบและการสอบสวนดำเนินคดีอาญาของ ทร. มีอย่างไร

คำถามที่ ๙ เมื่อมีการกระทำที่ไม่สอดคล้องกันรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายทั้งในกระบวนการในทางอาญา แพ่ง วินัย และปกครอง ทหารจะมีสิทธิและมีช่องทางเยียวยาได้อย่างไร

๖.๑ เอกสารประกอบการสอน

๖.๑ น.อ.วิชา ศิวะบรร, แนวทางการปฏิบัติเมื่อเป็นกรรมการสอบสวน

๖.๒ น.อ.สุธน มั่นวิมล, หลักการสอบสวน, ๒๕๓๐

๖.๓ เอกสารของผู้บรรยาย

๕๒๐๕๐๐๐๓๐๔

หัวข้อวิชา

แก้ปัญหาเป็นคณะเกี่ยวกับกฎหมายกับการปฏิบัติการทางเรือ

๑. ความสำคัญ

กฎหมายเป็นกรอบควบคุมความประพฤติของบุคคลให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพ แต่โดยที่กฎหมายในแต่ละเรื่องจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไม่มากนักน้อย ดังนั้น ในการนำกฎหมายไปใช้ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหาร จึงจำเป็นต้องมีการนำกฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้เกิดทักษะในการใช้กฎหมายดังกล่าว จึงควรให้มีการนำปัญหาสมมติ มาเพื่อแก้ปัญหาและวิเคราะห์วิจารณ์ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อย้ำความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นด้วยการแก้ปัญหาที่กำหนดให้และสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของเอกสารรายงานและนำเสนอด้วยปากเปล่า

๓. คำแนะนำ

-

๔. วิธีการศึกษา

๔.๑ แบ่งกลุ่ม	๓ ชั่วโมง
๔.๒ สัมมนา	๓ ชั่วโมง
๔.๓ ค้นคว้า	๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

-

๖. เอกสารประกอบการสอน

-